O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KUTUBXONASI
INV.№

Ислом КАРИМОВ:

ИСТИҚЛОЛ БИЗ УЧУН ТАРАҚҚИЁТНИНГ БУТУНЛАЙ ЯНГИ, КЕНГ УФҚЛАРИНИ ОЧДИ. ЎЗ КЕЛАЖАГИМИЗНИ ЎЗ ҚЎЛИМИЗ БИЛАН ЯРАТАДИГАН БЎЛДИК. ҲАЁТИМИЗ ВА УМУМИЙ ХОНАДОНИМИЗНИ МИЛЛИЙ МАНФААТ ВА ҚАДРИЯТЛАРИМИЗГА, УМУМЭЪТИРОФ ЭТИЛГАН ДЕМОКРАТИК МЕЗОНЛАРГА МОНАНД ҚИЛИБ ҚУРИШДЕК НОЁБ ТАРИХИЙ ИМКОНИЯТГА ЭГА БЎЛДИК.

МУСТАҚИЛЛИК 9 1991 2000

Шу азиз Ватан — барчамизники

Ozbekiston ovozi

O'ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASINING SIYOSIY-IJTIMOIY GAZETASI ❒ 2000 ЙИЛ 22 ИЮЛЬ ШАНБА № 83 (26.633)

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 21 июль куни Оқсарой қароргоҳида Япония парламенти вакиллар палатаси депутати Мунео Судзукини қабул қилди.

— Сизнинг Ўзбекистон билан Япония ўртасида барча соҳалар бўйича алоқаларни ривожлантиришдаги хизматларингизни юксак қадрлаймиз, — деди Президент. — «Буюк ипак йўли»ни тиклашдаги саъй-ҳаракатларингиз ҳам таҳсинга лойиқдир.

Учрашувда Ўзбекистон — Япония муносабатларининг бугунги аҳволи ва истиқболи, мамлакатларимиз қонун чиқарувчи органлари ўртасидаги алоқаларни янада мустаҳкамлаш борасида ўзаро фикр алмашилди.

■ ЎзА

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИ

ИҚТИСОДИЁТНИ ЭРКИНЛАШТИРИШ — ФАРОВОНЛИК ПОЙДЕВОРИ

Президент Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасининг мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланиши ва иқтисодий ислоҳотларнинг 2000 йил биринчи ярми якунларига бағишлаб ўтказилган мажлисидаги маърузаси

21 июль куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йилнинг биринчи ярим йиллигида республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва иқтисодий ислоҳотларнинг боришига бағишланган мажлиси бўлиб ўтди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси ва Вазирлар Кенгаши раислари, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, вазирлик, қўмита, корпорация, концерн, компания, уюшма ва идоралар раҳбарлари қатнашди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов мажлисда маъруза қилди.

Юртбошимизнинг маърузасида жорий йилнинг биринчи ярим йиллигида мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва иқтисодий ислоҳотлар жараёнида сезиларли ўзгаришлар рўй бергани қайд этилди. Жумладан, макроиқтисодий ва молиявий барқарорлик, барқарор иқтисодий ўсиш кузатилди. Ўтган вақт мобайнида саноат ишлаб чиқариш ҳажми 6,2 фоизга, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш 7,1 фоизга ўсди.Пул қадрсизланишининг ўртача ойлик даражаси 1,5 фоизга пасайди.-Давлат бюджети 9,8 миллиард сўм профицит билан бажарилди. Экспорт ҳажми сезиларли даражада ошиб, ташқи савдо балансида 162 миллион АҚШ доллари миқдорида ижобий сальдога эришилди.

Мамлакатимиз раҳбари ўз маърузасида қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратди. Ўтказилаётган ислоҳотларнинг кўп ҳолларда деҳқонларгача етиб бормаётганини танқид қилди.-Деҳқончиликда оила пудрати тобора кенг ёйилиб бораётган бўлса-да, хўжаликларнинг ички ҳисоб-китобида пудратчиларнинг меҳнати алоҳида қайд этилаётгани йўқ. Бу эса жойларда эскидан қолган текисчилик иллатларининг қайта юз кўрсатишига олиб келмоқда. Деҳқон ўзини ернинг тўла ҳуқуқли эгаси, деб ҳис қилиши ва меҳнати самарасидан тўла баҳраманд бўлиши даркор. Деҳқоннинг меҳнатини тўғри баҳоламаслик ва меҳнатига яраша ҳақ тўламаслик адолат тамойилларининг бузилишига, ислоҳотларни обрўсизлантиришга олиб келади.

Мамлакатимизда яхши ишлаб, фойда олаётган қишлоқ хўжалик ширкат корхоналари талайгина. Лекин уларнинг аксариятида пайчиларга дивиденд тўлаш масалалари ҳал этилмаган.Хўжалик ва пудратчилар, фермерлар ўртасида тузилган шартнома мажбуриятлари аксарият ҳолларда хўжалик раҳбарининг айби билан бажарилмай қолаётир. Бундай ҳолларда ҳуқуқни ҳимоя қилиш ва адлия органлари ўз сўзини айтиши даркор. Ишлаб чиқариш билан банд бўлган кишилар қаршисида ҳеч қандай сунъий ғовлар бўлмаслиги керак. Шунингдек, давлатимиз раҳбари қишлоқ хўжалиги ва саноат маҳсулотлари нархларидаги номутаносиблик масалаларига тўхталиб, бундай адолатсизликка барҳам беришнинг аллақачон вақти етди, деб таъкидлади.

Бу йил қиш за баҳорнинг нисбатан қуруқ келиши оқибатида қишлоқ хўжалик экинларини сув билан таъминлашда жиддий қийинчиликлар рўй бермоқда. Айниқса, Амударёнинг қуйи оқимида — Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятида сув танқислиги жиддий муаммо бўлиб турибди. «Биз қорақалпоқ ва хоразмлик деҳқонларни қийинчиликлар қаршисида ёлғиз ташлаб қўймаймиз, уларга қўлимиздан келган барча ёрдамни берамиз», деб таъкидлади Президент Ислом Каримов.

Бугунги кунда иқтисодий ислоҳотларнинг бориши кўп даражада банклар фаолиятига ҳам боғлиқ. Бу ўринда ўтган ярим йил давомида ижобий силжиш борлигини қайд этиш лозим. Кичик ва ўрта бизнес субъектлари ўз фаолиятини кенгайтириш учун банклардан кредит олиши кўпайди. Кўпгина юртдошларимиз банклардан микрокредит олиб, ўзларини иш билан таъмин этдилар.Лекин банклар аҳоли қўлида бўш турган маблағларни жалб этиш масаласига етарли эътибор бермаяти. Банклардаги бундай маблағлар жами жамғарманинг бор-йўғи икки фоизини ташкил этиши ҳам шундан далолат бериб турибди. Ҳолбуки, бундай маблағлар ҳам иқтисодий ўсиш жараёнига сарф этилиши мумкин эди.

«Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш бугунги кунда биз учун ҳаёт-мамот масаласи, десак янглишмаймиз», деб таъкидлади Президентимиз.

Мажлисда хусусийлаштириш жараёнларига, айниқса, саноат корхоналари акцияларининг хорижий сармоялорларга сотилиши масаласига алоҳида эътибор берилди. Йирик саноат корхоналарини хориж сармояси

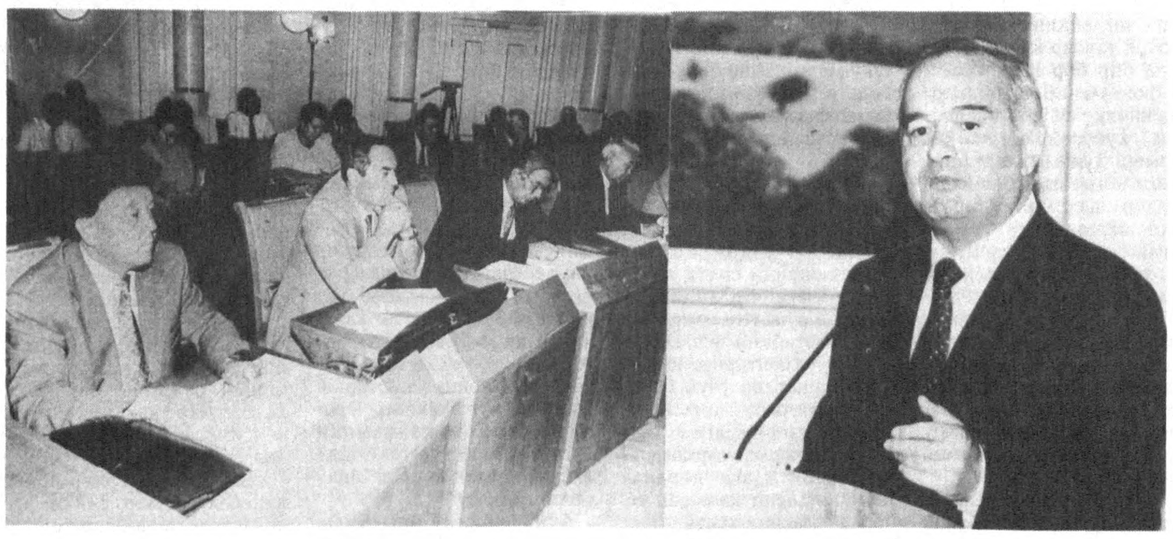

кўмагида қайта таъмирлаш ва жаҳон андозаларига мос маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш шу куннинг энг долзарб талаби экани қайд этилди. Бу масалага панжа орасидан қараш ҳолларига мутлақо чидаб бўлмайди. Айни пайтда, барқарор ишлаётган ва фойда келтираётган корхоналар арзонгаровга четга сотиб юборилмаслиги даркор.

Кун тартибидаги масалалар юзасидан Бош вазир ўринбосари, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси раиси Ў. Исмоилов, Бош вазир ўринбосари А. Исаев, қишлоқ ва сув хўжалиги вазири Т. Холтоев, Андижон вилояти ҳокими Қ. Обидов, Тошкент вилояти ҳокими У. Мирзақулов, Хоразм вилояти ҳокими И. Бобожонов, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси Т. Камолов, адлия вазири А. Полвонзода, «Пахтабанк» бошқаруви раиси Ж. Сайфиддинов, Олмалиқ кон-металлургия комбинати директори В.Сигелин ва бошқаларнинг ахбороти тингланди.

Мажлисда муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Мажлисда Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Бош вазир ўринбосарлари иштирок этди.

■ **Мусулмон НОМОЗ, ЎзА мухбири**

Суратда: мажлис пайти Р. ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган сурат

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Бугунги йиғилишимизнинг бош мақсади — ўтган ярим йил мобайнидаги фаолиятимиз якунларини, қўлга киритган ютуқларимиз, йўл қўйган хато ва камчиликларимизни қатъий мезонлар асосида танқидий баҳолаб, йил охиригача олдимизда қандай вазифалар турганини белгилаб олишдан иборат, десам, ўйлайманки, бу фикрга қўшиласиз.

Биз Иккинчи чақириқ Олий Мажлис биринчи сессияси ва Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил ижтимоий-иқтисодий ривожланиш якунлари ҳамда 2000 йилда ислоҳотларни чуқурлаштиришга бағишланган мажлисида жамиятимиз ҳаётининг барча соҳаларида, энг аввало, иқтисодий соҳада ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва эркинлаштириш борасида аниқ дастур ишлаб чиққан эдик.

Бу дастурни жорий этишдан кўзланган асосий мақсад — Ўзбекистоннинг демократик ва бозор ислоҳотларини амалга ошириш, жаҳон ҳамжамиятига кенг интеграциялашуви ва барқарор олға бориши учун мустаҳкам замин яратишдан иборат.

Бинобарин, Ватанимиз ва халқимиз фаровонлиги ана шу стратегик вазифа ва белгиланган дастурий чора-тадбирларни амалга оширишда барчамизнинг изчиллигимиз ва қатъиятлигимизга боғлиқдир.

Жорий йилнинг ярим йиллик якунлари ҳақида гап борар экан, мен аввало мамлакатимизнинг изчил ва барқарор ривожланиши билан боғлиқ бўлган қуйидаги энг муҳим, ҳал қилувчи масалаларга эътиборингизни қаратмоқчиман.

Олдимизда турган биринчи ва асосий вазифа — бу изчил иқтисодий ўсиш, чуқур таркибий ўзгаришларни амалга ошириш, ишлаб чиқаришни мукаммаллаштириш ва илғор технологиялар билан қайта қуроллантиришнинг бош шарти бўлган макроиқтисодий ва молиявий барқарорликка эришиш муаммосидир.

Биз 1996 йилдан буён ҳар йили ялпи ички маҳсулот ўсишига эришиб келмоқдамиз.Бу кўрсаткич жорий йилда ҳам қарийб 3,8 фоизни ташкил этди.Бунга саноат ишлаб чиқаришининг янада ўсиши (6,2 фоиз), истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни ошириш (7,1 фоиз), чакана товар айланишининг кўпайиши (5,3 фоиз), пулли хизмат кўрсатиш ҳажми (14,7 фоиз) ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳажмининг (7,1 фоиз) ортиши ҳисобидан эришилди.

Барчангизга маълум бўлиши керак: жорий йилда қишлоқ хўжалиги ривожланиши ва самарадорлиги яна бир қийинчиликка — сув танқислиги ва қурғоқчиликка дуч келди.

Бутун мамлакатимизда, энг аввало, Амударё ҳавзасида, айниқса, унинг қуйи ўзанида сув танқислиги билан боғлиқ кескин вазият юзага келди. Назорат ўлчовлари бўйича, дарёдаги сув ҳажми экинлар ривожланадиган даврда, июнь-июль ойларида кейинги 5 йилдаги ўртача йиллик сув ҳажмининг 36 фоизини ташкил этди.

Оқибатда Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Кашқадарё ва бошқа вилоятларнинг сув билан таъминланиши кескин камайди. 15 июлгача бўлган маълумотларга кўра, қишлоқ хўжалиги экинларини суғориш ишлари қатор туманларда экин майдонларининг атиги 60 фоизини ташкил этган.

Бунинг натижасида каттагина нобудгарчилик юз берди — бир қанча майдонлардаги ғалла ва ғўза ҳосилини йўқотдик. Деҳқон ва фермер хўжаликлари ҳам шундай зарар кўрди.

Қурғоқчилик туфайли аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш, айниқса Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм ва бошқа вилоятларнинг қишлоқ жойларида, ғоят ташвишли ҳолатни вужудга келтирмоқда.

Бундай вазиятда маҳаллий ҳокимият органлари сув танқислиги оқибатларини камайтириш юзасидан, биринчи галда, аҳоли яшаш жойларини, касалхона, мактабгача тарбия, даволаш ва соғломлаштириш муассасаларини узлуксиз равишда тоза ичимлик суви билан таъминлаш борасида тезкор чора-тадбирларни кўрмоқда.

Вазирлар Маҳкамаси сув танқислиги оқибатларини тугатиш билан боғлиқ барча масалалар юзасидан қарор қабул қилди. Қарорда мамлакатимизнинг зарар кўрган туманларига ёрдам кўрсатиш бўйича зарур бўлган чора-тадбирлар кўзда тутилган.

Сув танқислиги ва қурғоқчиликка қарамасдан, бошоқли дон экинлари ўримйиғими қизғин давом этмоқда. Ҳозиргача, яъни 20 июлгача таҳминан 2 миллион 200 минг тонна ғалла тайёрланди. Бу — ўтган йилгидан 180 минг тонна кўпроқдир. Мамлакатимиз иқтисодиётида стратегик экин ҳисобланган пахта ҳам бу йил анча барвақт етилмоқда.

Ғалла етиштириш ва уни ўриб-йиғиштириш ишлари Хоразм, Андижон, Бухоро, Наманган, Тошкент, Фарғона вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасида яхши ташкил этилганини алоҳида таъкидламоқчиман.

Ўзингиз айтинг, бундан атиги бир неча йил аввал кўплаб хўжаликлар ва бутун бир туманлар бугунги кунга келиб гектаридан 60-70 центнердан ҳосил олишини тасаввур қила олармидик?

Бугун мамлакатимизда бошоқли дон экинлари етиштириш селекцияси ва агротехнологиясининг ўзига хос мактаби шаклланмоқда, деб айтишга барча асосларимиз бор. Шу саҳоватли заминимизда, меҳнаткаш халқимизга хос бўлган ғаллакорлик маҳорати, дон етиштиришга муносабатнинг кўп асрлик бой маданияти, қадимий анъаналари қайтадан тикланмоқда.

Азиз юртдошларим!

Фурсатдан фойдаланиб, мана шу юксак минбардан туриб, барча деҳқонларимизга, ҳеч муболағасиз айттанда, кучли сув танқислиги ва табиат инжиқликлари шароитида мардонавор меҳнат қилган, ерга меҳрини бериб мўл ҳосил етиштирган, мамлакатимиз аҳолисини нон билан таъминлаш йўлида заҳмат чеккан жамики юртдошларимизга бутун халқимиз номидан чуқур миннатдорлик билдирмоқчиман.

Бу йил сабзавот, мева-чева ва полиз ҳосили ниҳоятда сероб бўлди.Худонинг ўзи бизга ана шундай мўл ҳосил ато этди.

Барчамизнинг бурчимиз — деҳқонларимизнинг пешона тери, ҳалол меҳнати эвазига етиштирилган бу ҳосилнинг нобуд бўлишига йўл қўймасликдан иборат. Деҳқон ва фермерлар ўзлари етиштирган маҳсулотни тўла-тўкис сота олиши, уларнинг йил бўйи қилган меҳнати муносиб тақдирланиши учун зарур бўлган барча чора-тадбирларни кўриш лозим.

Авваламбор, вилоят, шаҳар ва туман ҳокимлари, божхона идоралари, ички ишлар органлари, транспорт ташкилотлари раҳбарлари ҳукуматимиз томонидан қабул қилинган сабзавот, мевачева ва полиз маҳсулотларининг янги ҳосилини марказлаштирилмаган ҳолда экспорт қилишни кўпайтиришга доир қарорнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашга масъулдирлар.

Бу масалада ҳеч қандай ғов ва тўсиқ, қуруқ ваъзхонлик ва бюрократик тўсиқлар билан ишни пайсалга солиш ҳоллари бўлмаслиги керак.-Бу масала устидан қаттиқ назорат ўрнатилади.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Мамлакатимизда юритилаётган пул-кредит сиёсати ўзининг самарасини бермоқда.Ярим йиллик якунларига кўра, инфляциянинг ўртача ойлик даражаси 1,5 фоизни ташкил этди.Бу кўрсаткич ўтган йили 1,9 фоиз бўлган эди. Марказий банкнинг қайта молиялаш ставкаси йиллик 36 фоиздан 24 фоизга камайди.

Биринчи марта, йилнинг икки чораги мобайнида, давлат бюджети ялпи ички маҳсулот ҳажмига нисбатан бир фоиз миқдорида ошириб бажарилди. Бошқача айтганда, бюджет даромадлари унинг харажатларига нисбатан 9 миллиард 800 миллион сўмга ортди.

Бунга эришганимизнинг сабаби фақаттина солиқ тизимини такомиллаштириш ва яхшилаш, тўлов интизомини мустаҳкамлаш, солиққа тортиладиган базани кенгайтиришда эмас. Бу борада 2000 йил 1 январидан бошлаб жорий этилган бюджет харажатларини белгилаш ва молиялаштиришнинг янги меъёрий усуллари ҳам қўл келди.

Чунки улар корхона ва ташкилотларга ажратилган маблағлардан тежаб-тергаб фойдаланишни таъминлайди.

Жорий йилда яна бир ижобий тамойил кўзга ташландики, уни мустаҳкамлаш лозим. Биз экспортга чиқарадиган асосий маҳсулотларнинг дунё бозорида Ўзбекистон учун фойдали бўлмаган нарх-наво конъюнктураси сақланиб қолаётганига қарамасдан, ярим йил мобайнида экспорт ҳажми анча ортди.

Бунинг натижасида ташқи савдо айланишида 160 миллион АҚШ долларидан зиёд ижобий сальдога эришилди.

Ўйлайманки, шу йил қабул қилинган экспорт маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган корхоналарни янада рағбатлантириш чора-тадбирларига доир ҳукумат қарори бу борада қўл келди. Шунинг

(Давоми 2-, 3-бетларда)

БУ ДУНЁНИНГ ИШЛАРИ

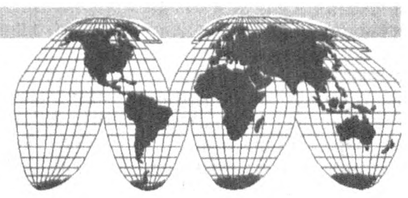

ЖИНОЯТЧИ ҲИБСДА

АҚШ Федерал қидирув бюроси Миллий гвардиянинг Милуоки шаҳридаги авиабазасида портлаш содир этишга уринганликда гумон қилинган шахсни ҳибсга олди. У 147-авиация қўмондонлиги учувчиси, 35 ёшли Милан Митич бўлиб чиқди. Хабарларга қараганда, у авиабаза ҳудудига кириб, бомба яширилган иккита қопни ташлаб чиқиб кетган.

ТАШРИФ КУТИЛМОҚДА

Италия ташқи ишлар вазири Ламберто Дини «Катта саккизлик» саммитидан кейин Москвага қисқа муддатли сафар уюштиради. У россиялик ҳамкасби Игор Иванов томонидан таклиф этилди, деб маълум қилди Италия ташқи сиёсат маҳкамаси. Ташриф давомида Ламберто Дини икки томонлама муносабатлар ҳамда халқаро ҳаётда юз бераётган ўзгаришларни муҳокама этади.

ДАСТУРГА ҲАЙРИХОҲЛИК

АҚШ Шимолий Кореянинг фазога ракета учириш дастурига ёрдам беришга тайёр. Фақат Пхеньяннинг бу режаси ҳарбий мақсадларга хизмат қилмаслиги керак, деб таъкидлади Пентагон расмий вакили Кеннет Бейкон.

ЁРДАМ КЎРСАТИШ ЗАРУР

БМТнинг қочқинлар масаласи бўйича олий комиссарлиги халқаро ҳамжамиятга Анголадаги фуқаролар урушидан жабр кўраётган аҳолига шошилинч ёрдам кўрсатиш учун 8,4 миллион АҚШ доллари миқдорида маблағ ажратишни сўраб мурожаат қилди. Бу маблағ билан бир-икки ҳафта давомида 300 мингга яқин қочқинга ёрдам кўрсатиш мумкин.

ҲАРБИЙ МАШҚЛАР ОЛДИДАН

АҚШнинг иккита ҳарбий кемаси ҳамда 1200 нафар аскари Индонезиянинг Ява ороли соҳилларида бўладиган ҳарбий машқларда иштирок этади. Машқлар Индонезия ҳарбий-денгиз кучлари билан ҳамкорликда ўтади. 10 кун давом этадиган машғулотларда маҳаллий можаролар юз бераётган ҳудудлардаги тинч аҳолига ёрдам бериш тадбирлари ўрганилади.

ОЛИМПИАДАГА ТАҲДИД

Фижидаги исёнчилар йўлбошчиси Жорж Спейт сентябр ойида Сиднейда бошланадиган олимпия ўйинларининг тинч ўтишига тўсқинлик қилишини айтиб дағдаға қилмоқда. У Тинч океани ҳавзасида яшовчи туб аҳолини бирлашиш ва ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишга чақириб, биз австралиялик қардошларимиз — аборигенлар билан биргаликда олимпия ўйинларини издан чиқаришимиз мумкин, деди у.

СУВ ТАНҚИСЛИГИ СЕЗИЛМОҚДА

Хитойнинг қатор вилоятларида қурғоқчилик ҳукм сурмоқда. Юздан ортиқ шаҳар аҳолиси ичимлик суви етишмаслигидан азият чекмоқда. Тянцзин, Янтай, Цзинан, Чанчун, Харбин каби йирик шаҳарлардаги корхоналар ва турар жой биноларида сувдан фойдаланиш қисқартирилди. Мутахассисларнинг фикрича, яқин орада сув танқислиги пойтахт Пекинда ҳам кузатилади.

БОШ КОТИБНИНГ ЧАҚИРУВИ

БМТ Бош котиби Кофи Аннан дунё давлатларини қуролли можароларнинг олдини олишга қаратилган саъй-ҳаракатларни янада кучайтиришга чақирди. Можароларнинг олдини олиш XXI асрдаги ялпи хавфсизлик тамойилининг асоси бўлиши лозим, чунки касалнинг олдини олиш уни даволашдан осонроқ, деди у Хавфсизлик кенгашининг шу масалага бағишланган махсус мажлисида.

Бош котибнинг билдиришича, ўтган ўн йил ичида дунёнинг турли минтақаларида юз берган қуролли тўқнашувлар натижасида жами 5 миллиондан зиёд одам ҳалок бўлган.

КУБАЛИКЛАРНИНГ МУНОСАБАТИ ЯХШИ

Куба АҚШ билан ўзаро ҳурматга асосланган дўстона муносабат қуришга интилмоқда, деди мамлакат ташқи ишлар вазири Фелипе Перес Роке. Унинг айтишича, Куба халқининг америкаликларга муносабати яхши. Лекин шу билан бирга, улар оролнинг ташқи дунёдан узиб қўйилганидан норози. АҚШ Кубанинг мустақил давлат эканлигини тўла англаб етиб, ҳеч қандай шартларсиз, ўзаро ҳурмат тамойилларига асосланган ҳолда у билан муносабат қуриши ва ҳамкорлик қилиши керак, деди Перес Роке.

■ (ЎзА)

ИҚТИСОДИЁТНИ ЭРКИНЛАШТИРИШ — ФАРОВОНЛИК ПОЙДЕВОРИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

учун имкон қадар кўпроқ қулай шарт-шароит яратиш борасидаги ишларни бундан буён ҳам давом эттириш даркор. Токи корхоналаримизда экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва валюта ишлаб топишга бўлган доимий қизиқиш шакллансин.

Хусусийлаштириш жараёнларини такомиллаштиришга оид чора-тадбирлар дастурини бажариш борасидаги фаолиятимиз ҳам ўз натижасини бермоқда. Хусусан, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва ҳиссадорлик жамиятларига айлантириш соҳасидаги ишлар бирмунча фаоллашди.

Ярим йил мобайнида кўзда тутилган 91 та объект ўрнига амалда 113 та объект хусусийлаштирилди. Мана шу муддат давомида давлат мулкчилигидаги қарийб 800 миллион сўмлик 4 мингдан зиёд кўчмас мулк иншоотлари сотилди.Фонд бозорида 671 та хусусийлаштирилган корхонанинг 5 миллиард 200 миллион сўмлик акцияси сотилган.

Жорий йилда хусусийлаштиришдан тушган умумий маблағ 7 миллиард сўмдан ошди. Бу ўтган йилнинг шу давридаги кўрсаткичга нисбатан 2,6 баробар кўпдир.Хусусийлаштиришдан бюджетга тушадиган маблағ ҳажми анча кўпайди.Жорий йилда мамлакат бюджетига 2 миллиард сўмдан зиёд, маҳаллий бюджетларга эса 700 миллион сўм атрофида маблағ тушган.

Шу билан бирга, хусусийлаштириш борасидаги ишлар бизни қониқтира олмайди. Корхоналар акцияларини сотиш бўйича бўш ресурслар ҳали тўлиқ жалб этилмаган. «Ўзқурилишматериаллари», «Ўзмашсаноат», «Ўзбекмебель», Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Тошшаҳрийўловчитранс» уюшмаси корхоналарининг акцияларини сотиш муаммо бўлиб турибди.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси, «Ўзбекистон темир йўллари» давлат ҳиссадорлик компанияси, Коммунал хизмат вазирлиги, «Ўзкимёсаноат» уюшмаси иншоотларини хусусийлаштириш жараёни суст бормоқда. Ярим йил мобайнида Чкалов номидаги Тошкент Авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси давлат ҳиссадорлик жамияти, Олмалиқ тоғ-металлургия комбинати, «Ўзметкомбинат» каби корхоналарнинг бирорта ҳам акцияси сотилмаганини қандай изоҳлаш мумкин?

Хусусийлаштиришга тўсиқ бўлаётган сабаблар таҳлили шундан далолат берадики, корхоналарни ҳиссадорлик жамиятларига айлантириш бўйича тайёргарлик ишлари суст олиб борилмоқда.

Кўпинча корхоналарни хусусийлаштирилгандан кейин қўллаб-қувватлашни кўзда тутадиган бизнес-планлар тузилмайди, улар фаолиятининг молиявий барқарорлигини таъминлаш чоралари кўрилмайди. Аксарият корхона раҳбарларининг ўзлари ҳиссадорлик жамиятларига айлантириш моҳиятини яхши тушунмайди, эски қолиплар билан яшайди. Хусусийлаштирилган корхоналар акцияларини фонд бозорида реклама қилиш ишлари ҳам қониқарли эмас.

Бунинг устига, айрим корхона раҳбарлари меҳнат жамоасининг бехабарлигидан фойдаланиб ёки уларнинг фикрини менсимай, акция пакетларининг анчагина қисмига ўзи эга бўлмоқда, қолган акцияларни эркин савдога чиқаришга тўсқинлик қилмоқда. Бундай ҳолатларга мутлақо тоқат қилиб бўлмайди.

Хусусийлаштириш дастурини амалга ошириш жараёнида хорижий сармоядорларни жалб этиш борасидаги аҳволни, маълум даражада силжишга қарамасдан, қониқарли деб бўлмайди.

Ўтган давр мобайнида 17 та ҳиссадорлик жамиятининг акция пакетлари 1 миллион 700 минг АҚШ доллари ва 1 миллиард 200 миллион сўмга сотилган. Корхонани сармоялаш шартлари билан эса 12 миллион 100 минг АҚШ доллари ва 1 миллиард 500 миллион сўмлик акция сотилган.

Шу билан бирга, хорижий сармояларни хусусийлаштириш жараёнига жалб этишнинг бугунги миқёси, салоҳиятли инвесторлар билан иш олиб боришнинг ҳозирги даражаси, реклама ишларини ташкил этишнинг савияси бизни қониқтирмайди.

Хорижий сармоядорлар томонидан қизиқиш борлигига қарамай, индивидуал асосда хусусийлаштирилиши кўзда тутилган 13 та объектдан биронтаси ҳам ҳалигача хусусийлаштирилмаган.Ярим йил мобайнида Қорақалпоғистон Республикаси, Жиззах, Сурхондарё, Наманган, Сирдарё, Бухоро, Хоразм ва Навоий вилоятларида жойлашган ҳиссадорлик жамиятларининг биронта ҳам акцияси хорижий сармоядорларга сотилмаган.

Хусусийлаштирилиши кўзда тутилган корхона раҳбарларининг ўзлари ҳам бу борада етарлича фаоллик кўрсатмаяпти. Қуруқ натижасиз музокаралар жараёни ҳаддан зиёд чўзиб юборилмоқда. Мен бундай ҳолнинг сабаби, биринчи галда, корхона раҳбарларининг хорижий сармоядор келиши билан ўзи учун қиладиган иш қолмаслигини ўйлаб қўрқишида, деб биламан.

Дастурда кўзда тутилган объектлар ёки акциялардан бирортасини ҳам хорижий сармоядорларга сотолмаган идоралар раҳбарларининг ишга муносабатига чидаб бўлмайди. Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзгўштсутсаноат», «Ўзэлтехсаноат", "Ўзбекмебель», «Ўзавтотранс», «Ўзкимёсаноат», Коммунал хизмат вазирлиги раҳбарларининг масалага бу қадар лоқайдлик билан қараётганини қандай изоҳлаш мумкин?

Давлат мулк қўмитаси Вазирлар Маҳкамасининг тегишли мажмуалари билан бирга 2000 йилнинг хусусийлаштириш дастурига киритилган, лекин акциялари сотилмаган ҳар бир корхона бўйича атрофлича таҳлил ўтказсин ва тасдиқланган дастурларга мувофиқ, акцияларни жойлаштиришни жадаллаштириш юзасидан аниқ чора-тадбирлар кўрсин. Бажарилган ишлар ҳақида 9 ойлик якунлари бўйича ахборот берилсин.

Қадрли мажлис қатнашчилари!

Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил якунларига бағишланган йиғилишида Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш бўйича республика мувофиқлаштирувчи Кенгаши, Давлат мулк қўмитаси, маҳаллий ҳокимият бошқарув органлари ҳамда кичик ва ўрта бизнесни, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш бўйича тижорат банкларининг фаолияти қаттиқ танқид қилинган эди.

Шуни таъкидлаш жоизки, кейинги пайтда бу соҳада маълум бир ўзгаришлар юз берди.

Биринчидан, «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонун, Президент фармонлари ва ҳукумат қарорларининг қабул қилиниши кичик ва ўрта бизнес, фермер ва деҳқон хўжаликлари фаолиятининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлади.Тадбиркорликни рағбатлантирувчи, уни кафолатлайдиган кучли тизим яратилди. Кичик ва ўрта бизнес субъектлари, хусусий тадбиркорлик билан шуғулланувчи шахслар учун солиқ тўлов тизимига сезиларли даражада енгиллик киритилди. Кичик ва ўрта бизнес корхоналарининг ҳисоб юритиш ва ҳисобот бериш тартиби қисқартирилди ва анча соддалаштирилди.

Иккинчидан, хусусий тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес субъектларига кредит бериш тизими яхшиланди.Тадбиркорлар эҳтиёжи учун зарур бўлган ўз пул маблағларини нақд ҳолда тижорат банкларидан олиш муаммоси деярли ҳал қилинди.

Кичик ва ўрта бизнес субъектларига ажратилган кредит маблағлари биринчи ярим йилликда 37 миллиард сўмни ташкил этди. Бу — 1999 йил давомида ажратилган жами маблағдан ҳам кўп, демакдир.

Бу соҳани ривожлантириш учун халқаро молия ташкилотлари йўналиши бўйича, жумладан, Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банки, Осиё тараққиёт банки, Халқаро молия корпорацияси ва «КфВ банки» томонидан йил бошидан буён 62,5 миллион АҚШ доллари миқдорида кредит линиялари очилиб, 16,6 миллиони ўзлаштирилди.

Кичик ва ўрта бизнес субъектларига микрокредит ажратиш механизми ишлаб чиқилди ва амалга татбиқ этилди. Бу тадбиркорлик ривожи, айниқса, янги иш бошлаган тадбиркорлар фаолиятини кучайтиришда катта аҳамият касб этди. Жорий йилнинг биринчи ярмида тадбиркорларга тижорат банклари томонидан 4 миллиард 100 миллион сўм миқдорида микрокредит берилди.Ўтган ярим йилда биргина Тошкент вилоятида тадбиркорларга умумий миқдори 805 миллион сўмлик 651 та микрокредит ажратилди.

Шуниси эътиборга лойиқки, ажратилган микрокредитларнинг 92 фоизи бевосита фермер ва деҳқон хўжаликларини ривожлантиришга йўналтирилди.

Учинчидан, тадбиркорлик субъектларини моддий-техника ресурслари билан таъминлаш ва улар ишлаб чиқарган маҳсулотларни сотишга ёрдам бериш ишлари муайян даражада яхшиланиб бормоқда.

Товар-хомашё биржаси, майда-улгуржи савдо дўконлари ва бошқа савдо-таъминот тизими фаолияти сезиларли даражада жонланди. Ҳисобот даврида тадбиркорларга товар-хомашё ресурсларини сотиш ҳажми режадагидан қарийб 2,5 баробар ўсди, кичик ва ўрта бизнес корхоналари ишлаб чиқарган 12 миллиард 800 миллион сўмлик тайёр маҳсулотлар улар томонидан сотилди.Бу йиллик прогноз-кўрсаткичдан юқоридир.

«Ўзсавдомарказ»нинг Савдо-кўргазма маркази фойдаланишга топширилгани тадбиркорларга кўрсатилаётган хизматнинг ҳажми ва сифатини янада оширишга ёрдам беради.Ушбу Марказ ҳудудида шу йилнинг 4 июлидан доимий фаолият юрита бошлаган кичик ва ўрта корхоналар учун зарур бўлган минитехнология ва асбоб-ускуналар савдо-кўргазмаси ҳам бу борадаги муҳим қадамдир.Мазкур савдо-кўргазмада 70 дан зиёд маҳаллий, 10 дан ортиқ хорижий ишлаб чиқарувчи ва таъминотчилар иштирок этмоқда.

Тўртинчидан, тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш бўйича ахборот-маслаҳат марказлари ва бизнес-инкубаторларининг иши анча фаоллашди.Жорий йилда улар томонидан 45 мингдан зиёд тадбиркорга ҳизмат кўрсатилди.Ўтган ҳисобот даврида бизнес-инкубаторлар тизимида 2 мингдан зиёд киши ўқитилди, 11 мингдан зиёд тадбиркор бозор шароитида ишлаш бўйича малака орттирди.

Бешинчидан, Адлия вазирлиги зиммасига тадбиркорларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш вазифаси юклатилгач, уларнинг молиявий-хўжалик фаолиятига маҳаллий ҳокимият органлари ва назорат идораларининг асоссиз равишда аралашувидан ҳимоя қилиш ишлари ҳам жонланди.

Натижада текширувлар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 22 фоизга камайди. Айниқса, асоссиз текширувлар ўтган ярим йил ичида қарийб 9 баробарга камайди.Бундай ноқонуний ҳолларга чек қўйиш, уларнинг пайини қирқишда барча текширувлар ҳақидаги ахборотлар қатъий тартибда қайд этиладиган Текширувлар китобининг жорий қилиниши ҳам муҳим аҳамият касб этди.

Ўзининг ноқонуний хатти-ҳаракати билан тадбиркорларга моддий ва маънавий зарар етказган назорат идораларида ишлайдиган 58 нафар мансабдор шахсдан, жумладан, солиқ тизимининг 35 ходимидан суд орқали 11 миллион сўм тўлов ундириб олинди.

Тадбиркорлар устидан кўзғатилган жиноий иш материалларини ўрганиш натижасида улардан 221 нафари оқланди. 68 шахсга нисбатан чиқарилган ҳукм енгиллаштирилди. 31 нафар тадбиркорга нисбатан қўлланилган маъмурий ва молиявий жавобгарлик эса ноқонуний деб топилди.

Бу кўрилган муҳим чора-тадбирлар тадбиркорлик фаолиятининг янада ривожланишига сезиларли таъсир кўрсатди. Фақаттина ҳисобот даврининг ўзида 18 мингдан зиёд кичик ва ўрта бизнес субъектлари рўйхатга олинди. Бугунги кунда уларнинг умумий сони 175 мингдан ортди. Кичик ва ўрта корхоналарни ривожлантириш ҳисобига 106 мингдан зиёд янги иш ўринлари ташкил этилди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2 баробар кўпдир.

Хулоса қилиб айтганда, иқтисодий ислоҳотларнинг ўта муҳим соҳасида қўлга киритилган бу натижалар, аввалambор, тадбиркорлик фаолиятини, кичик ва ўрта бизнесни эркинлаштириш натижаси, десак, асло хато бўлмайди.

Шу билан бирга, бу ютуқларга эришишда шу соҳага тегишли қонунчиликни эркинлаштириш, тадбиркорларга турли хил имтиёз ва имкониятларни, айниқса, банк соҳасида, яратиб берганимиз муҳим аҳамият касб этди. Албатта, бу борада эндигина ривож топиб келаётган бизнесга маъмурий ва бюрократик аралашувларнинг чекланиши ҳам катта ижобий таъсир кўрсатди.

Яна бир бор шу фурсатдан фойдаланиб, тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнеснинг, хусусан, қишлоқда фермер хўжаликларининг ривожланишига бевосита дахлдор шахсларга қарата шуни айтмоқчиман:

бизнинг ислоҳотлар йўлидан, халқимизга муносиб ва фаровон ҳаёт яратиш йўлидан олға юришимиз кўп жиҳатдан мана шу соҳада амалга ошираётган ишларимизнинг қанчалик юқори суръатда ривож топишига узвий боғлиқ. Барчамиз шу оддий ҳақиқатни яхшилаб тушуниб олишимиз шарт.

Афсуски, ҳали мамлакатимизнинг кўпгина жойларида тадбиркорлик, шахсий ташаббус иқтисодий ўсишнинг, ишсизлик муаммосини ҳал этишнинг ва аҳоли даромадлари манбаининг асосий омилига айлангани йўқ.

Айниқса, Сурхондарё, Сирдарё вилоятларида ва Тошкент шаҳрида тадбиркорликни ривожлантириш муаммоларига етарлича эътибор берилмаяпти.

Ўтказилган текширишлар натижаси шуни кўрсатадики, маҳаллий ҳокимият ва бошқарув органлари томонидан тадбиркорларни рўйхатга олиш тартиблари бузилиши, аризаларни кўриб чиқишни пайсалга солиш, рўйхатга олиш жараёнида қонунда кўрсатилмаган қўшимча ҳужжатлар талаб қилиш, тадбиркорлар маблағини ноқонуний тарзда бошқа мақсадларга жалб этиш ҳоллари барҳам топгани йўқ.

Айрим мансабдорлар томонидан тадбиркорлик, деҳқон ва фермер хўжаликларини ривожлантиришга тўсиқ бўлаётган сансоларлик, тўраларча муносабат кўринишлари ҳамон содир этилмоқда. Масалан, Жиззах вилоятининг Ғаллаорол тумани ҳокимлигида (ҳоким А. Абдусаидов) «Асқар» фермер хўжалигининг рўйхатга олиш тўғрисидаги аризаси олти ой мобайнида ҳам кўриб чиқилмаган. Фориш тумани ҳокимлигидаги (ҳоким С. Эшбоев) аҳвол ҳам бундан яхши эмас. Ушбу тумандаги «Серикбой» фермер хўжалиги икки ой кечиктирилиб рўйхатга олинган.

Минг афсуски, бундай ҳолатларга қарши тегишли ташкилотлар ҳам, Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси, Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси вакилликлари ҳам тадбиркорларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ва манфаатларининг поймол қилинишига қарши бирон-бир амалий чора кўрмаган. Бундай мисолларни бошқа вилоятлардан ҳам кўплаб келтириш мумкин.

Шаҳар ва туманларда кўплаб бинолар бўш ётибди, маҳаллий ҳокимият органлари эса тадбиркорларга шарт-шароит яратиб бериш, мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиш ўрнига қўл қовуштириб ўтирибди. Улар фойдаланилмаётган ишлаб чиқариш бинолари, асбоб-ускуналари ва саноат корхоналарини тадбиркорларга ижарага осонликча беришмайди. Ижара шартномасининг бир йил муддатга тузилиши одат тусига кириб қолгани тадбиркорларнинг узоқни мўлжаллаб сармоя сарфлашига тўсқинлик қилмоқда.

Кичик ва ўрта бизнес субъектларининг молиявий хўжалик фаолиятига турли назорат идораларининг асоссиз равишда аралашиш ҳоллари ҳамон учраб турибди.

Масалан, ҳисобот даврида Бухоро вилояти бўйича тадбиркорларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўлимига 51 та ариза тушган. Шундан 44 таси тадбиркорлар фойдасига ҳал этилган.

Андижон, Бухоро, Самарқанд, Хоразм вилоятлари Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палаталари Текширувлар китобини жорий этишда расмиятчиликдан нарига ўтмаётганига асло тоқат қилиб бўлмайди.

Тадбиркорлар ўртасида ҳуқуқий тушунтириш ишлари суст олиб борилмоқда. Уларнинг кўпчилиги ўз ҳуқуқларини, тадбиркорлар учун амалда қандай имтиёз ва кафолатлар мавжудлигини етарли даражада билмайди.

Мазкур камчиликларни қатъийлик билан бартараф этиш зарур. Бунинг учун, энг аввало, тадбиркорлик субъектларини солиқ ҳамда статистика органларида бирйўла рўйхатга олишнинг ягона тартибини ишлаб чиқишни тезлаштириш лозим.

Тадбиркорлар учун бозор конъюнктураси, мамлакатимизда ва хориждаги истиқболли ҳамкорлар, сармоядорлар тўғрисидаги керакли маълумотларни жамлаган ахборот базасини яратиш ишларини тезлаштириш зарур.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари манфаатдор корхоналар билан ҳамкорликда тадбиркорлик субъектларига зарур бўлган, барча хизмат кўрсатиш турлари билан таъминланган кичик технология ва асбоб-ускуналарнинг доимий фаолият кўрсатадиган савдо-кўргазмаларини ташкил этиш тажрибасини кенг қўллаши лозим.

Шу соҳада мавжуд бўлган, мамлакатимизда тадбиркорликни янада ривожлантиришга тўсиқ бўлаётган муаммоларни бартараф этиш бўйича ҳукуматимиз (Ҳамидовга), барча манфаатдор ташкилотлар иштирокида бир ой муддатда Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорини тайёрлашни топшириш мақсадга мувофиқ, деб ўйлайман.

Қадрли дўстлар!

Мамлакатимиздаги ўзига хос шарт-шароит, яъни, аҳолининг аксарият қисми қишлоқ жойларида яшаши ва меҳнат қилиши, кўплаб тармоқ ва корхоналаримиз фаолияти эса бевосита қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши билан боғлиқлигини инобатга олсак, қишлоқда иқтисодий ва аграр муносабатларни ислоҳ қилишга алоҳида эътибор бериш нақадар муҳимлиги аён бўлади.

Қисқача қилиб айтганда, кўп марта айтилган муҳим бир ҳақиқатни ҳар биримиз яхши англаб олишимиз ва кундалик ҳаётимизда ҳеч қачон хаёлимиздан чиқармаслигимиз даркор: деҳқон бой бўлган юрт доим бадавлат ва обод бўлур.

Қишлоқ ҳаётини юксалтириш ҳақида сўз юритар эканмиз, унинг якка ва ягона йўли — бошлаган ислоҳотларни охиригача, пировард натижага етказиш. Бугун гап, аввалambор, бу соҳада қабул қилинган қонунлар ва меъёрий ҳужжатлар, Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорларини ҳаётга татбиқ этиш ҳақида боряпти.

Ҳозирги пайтда қишлоқда хўжалик юритишнинг асосий учта шакли қарор топмоқда.Булар — қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг йирик ишлаб чиқарувчилари бўлган қишлоқ хўжалик кооперативлари, фермер ва деҳқон хўжаликларидир. Хўжалик юритишнинг мана шу шаклларини амалиётга янада кенгроқ жорий этишдан асосий мақсад — қишлоқда аввало чинакам мулкдорларни, ерга, мулкка ҳамда ишлаб чиқарилган маҳсулотга нисбатан ҳақиқий эгалик туйғусини шакллантиришдан иборат.

Ўтган вақт мобайнида 1 минг 424 та хўжалик ширкатларга айлантирилди.-Жумладан, бу кўрсаткич жорий йилнинг биринчи ярмида 446 тани ташкил этди. 2000 йилнинг 1 июль ҳолатига кўра, республикадаги қишлоқ хўжалиги корхоналари таркибида 598,5 мингта оилавий пудрат фаолият кўрсатаётган бўлиб, уларнинг асосий қисми чек усули билан ишламоқда.

Айни пайтда ширкатлар молиявий ҳисоб-китоб марказларининг иш юритиш савияси ҳам ортиб бормоқда.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, ширкатга айлантирилган хўжаликларнинг аксарияти самара билан ишламоқда.Ўтган йил якунлари бўйича уларнинг кўпчилигида пай эгаларига олинган соф фойда ҳисобидан дивидендлар тўлангани кувончли ҳол, албатта.

Шу билан бирга, айтиш жоизки, биз учун муҳим бўлган қишлоқдаги ислоҳотларни амалга оширишда расмиятчилик, пала-партиш ҳамда ишга саводсизларча ёндашув ҳоллари кўплаб учрамоқда.Бу борада энг катта камчилик ва йўл қўяётган хатоимиз — хўжалик юритиш шаклларини ўзгартириш жараёни хўжаликнинг ички иқтисодий механизмини ўзгартирмасдан, такомиллаштирмасдан амалга оширилмоқда.

Лўнда қилиб айтганда, маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг, у ким бўлишидан қатъи назар — ширкатми, фермер ёки деҳқон хўжалиги эгаси бўладими, ишлаб чиқаришда ва уни сотишда қатнашаётган бошқа ташкилотлар билан муносабати ҳали ҳануз эскича, эски қолипда сақланиб қолмоқда.

Бу борадаги энг чидаб бўлмайдиган ҳолат — мансабдорлар томонидан йўл қўйилаётган ўта расмиятчилик, ислоҳотларнинг мақсадини, маъно-мазмунини, моҳиятини тушуниб етмаслигидир.

Бу борада бизга ўтмишдан мерос бўлиб келаётган «мендан кетгунча, эгасига етгунча» деган лоқайдлик иллатидан ҳанузгача халос бўла олмаяпмиз.

Мисол учун, амалда ҳар бир оилавий пудрат бўйича алоҳида ҳисоб-китоблар олиб борилиши шарт. Ҳар қайси пудратчининг даромади ва харажатлари тегишли ҳужжатларда кўрсатиб борилиши катта аҳамиятга эга.

Нега деганда ҳар бир пудратчи ўзининг қанча меҳнат қилгани, қанча маблағ сарфлаганини, ижарага олинган майдондаги ҳақиқий ҳосилдорлик даражаси қанча бўлганини, шунга яраша даромад ёки соф фойда олганини, бинобарин, ўз меҳнати қанчалик тўғри ҳисоб-китоб қилинганини билмаса, айтиб қўяй, бизнинг қишлоқдаги ислоҳотлар тўғрисидаги барча гапларимиз, юксак чақириқларимиз қуруқ сафсатадан нари бормайди.

Бу ҳақиқатни ҳар биримиз — Президент, ҳоким, вазирдан тортиб то бригада бошлиғигача, оддий деҳқонгача яхши англаб олишимиз шарт.

Кўпчилик хўжаликларда меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлаш ўзгармасдан келаётир. Уларда бўлим ва бригадалар сақланиб қолган, наряд тузишлар давом этмоқда, ишга чиққан, чиқмаганликни қайд этиб борувчи табель ҳисоби юритилмоқда.Чекларни пудратчилар эмас, балки молиявий ҳисоб-китоб маркази бухгалтерлари ёки бригада бошлиқлари тўлдирмоқда.

Қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришга тўсиқ бўлаётган асосий сабаблардан бири, ички хўжалик шартномаларини тузишдаги хато ва камчиликлардир.

Томонларнинг шартномаларда кўзда тутилган мажбуриятлар бўйича жавобгарлиги, жумладан, шартнома бузилган тақдирда жарима тўлаши аниқ кўрсатилмаган.

Аксарият хўжаликларда шартномаларни бажармаганлар жазосиз қолмоқда. Унинг нима сабабдан бажарилмагани таҳлил қилинмаяпти. Оқибатда, пудратчиликнинг бош тамойили — пировард натижа учун моддий жавобгарлик ва рағбатлантириш шарти бажарилмасдан қоляпти.

Бу эса, охир-оқибатда қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларни обрўсизлантиришга олиб келади.

Яна бир бор шу ўта муҳим масала бўйича, яъни шартномаларни сифатли ва маълум қоидаларга риоя қилган ҳолда тузиш, бу шартномалар учун жавобгарликни жой-жойига қўйиш аввало Адлия вазирлиги ва унинг жойлардаги ташкилотларига топширилган эди. Бугун Адлия вазири Полвонзода бу масала бўйича жавоб бериши керак.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида йўл қўйилаётган нуқсон ва камчиликлар ҳақида гапирганда, жойларда фермерларга билдирилаётган муносабат ва кўп жойларда давом этаётган тазйиқлар ҳақида такрор-такрор гапиришга тўғри келмоқда.

Хўжаликларга хизмат қилувчи корхоналар томонидан шартнома мажбуриятларини бажариш борасида фермерлар ҳақ-ҳуқуқини менсимаслик ҳоллари кўзга ташланмоқда.

Ҳали-ҳануз фермерларни минерал ўғитлар, ёнилғи ва мойлаш материаллари, махсус кимёвий дорилар билан таъминлаш механизми тўлатўкис ишлаб чиқилмаган.

Юридик шахс мақомига эга бўлган деҳқон хўжаликларини ташкил этишнинг афзалликлари хусусида жойларда етарлича тушунтириш ишлари олиб борилмаяпти.

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси ва бошқа манфаатдор идоралар билан бирга моддий-техника таъминоти хизматини жойларнинг, хўжаликларнинг ўзида ташкил этиш чора-тадбирларини ишлаб чиқишлари ва амалга оширишлари керак.

Бу чора-тадбирлар фермер ва деҳқон маҳсулотини бевосита у етиштирган жойдан сотиб оладиган тайёрлов-савдо идоралари тармоғини ривожлантиришни ҳам қамраб олиши лозим.

Азиз дўстлар!

Қишлоқ хўжалигини иқтисодий ислоҳ қилиш борасидаги чора-тадбирлар тизимида қишлоққа давлат томонидан амалий ёрдам кўрсатишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу ёрдам кўпгина йўналишлар бўйича амалга оширилмоқда.

Жаҳон бозоридаги нархнаво конъюнктурасини ҳисобга олган ҳолда, шунингдек, қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва деҳқонлар даромадини кўпайтириш мақсадида асосан пахта ва бошоқли дон экинларининг харид нархлари ҳар йили қайта кўриб чиқилмоқда.

Мамлакатимизда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқарувчиларга олдиндан маблағ ажратишнинг ягона тизими яратилиб, ҳаётга жорий этилмоқда.

Молия вазирлиги қошида давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига ҳақ тўлайдиган махсус Жамғарма ташкил этилган. Бу етиштирилган қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, қишлоққа етказиб берилаётган ёнилғи-мойлаш материаллари, электр энергияси, минерал ўғитлар учун ҳисоб-китоб муаммосини тўла ечиш, деҳқонларга иш ҳақини ўз вақтида тўлаш имконини берди.

Шу билан бирга, бу қишлоқ хўжалиги ишларини йил бўйи — уруғ қадашдан то ҳосил йиғиб олингунича — ўз вақтида ва сифатли амалга ошириш учун шарт-шароит яратди.

Зарар кўриб ишлаётган қишлоқ хўжалиги корхоналарини санация қилиш орқали уларга аниқ моддий ва молиявий ёрдам кўрсатилмоқда. Бу, ўз навбатида, қисқа муддатда мазкур хўжаликларнинг иқтисодий ва молиявий барқарорлигини тиклаш, меҳнат ва ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг илғор усулларини жорий этиш, ҳисоб-китоб ва ҳисобот тизимини тартибга солиш, меъёридан ортиқча ишловчилар сонини камайтириш имконини бермоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, бугун олиб борилаётган қишлоқ хўжалигини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш сиёсати бу соҳага амалий ёрдам бериш билан бирга, аввало, ҳозиргача қишлоқда сақланиб қолаётган номутаносибликлар ва ўз номи билан айтадиган бўлсак, қишлоқ хўжалиги соҳасига нисбатан адолат мезонларини бузиш ҳолатларини бартараф этишга қаратилган.

У ҳақиқий пул-товар муносабатларини жорий этиш, замонавий ҳисоб-китоб тизимини йўлга қўйишни назарда тутади. Шу орқали хўжаликларнинг оёққа туришига кўмаклашади. Уларнинг барқарор ривожланиши учун зарур моддий воситаларга эга, иқтисодий ва молиявий жиҳатдан бақувват бўлишига ёрдам беради.

Буларнинг ҳаммаси, пировард натижада, қишлоқда яшаётган деҳқонлар ва барча аҳолининг ҳаётини фаровон қилиш, уларнинг турмуш даражасини яхшилашга хизмат қилади.

Қадрли дўстлар!

Қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган ислоҳотларнинг таҳлилига якун ясар эканман, яна бир бор туман ҳокимлари ва хўжалик раҳбарларига мурожаат қилмоқчиман.

Бугунги кунда қишлоқ хўжалиги самарадорлигини юксалтириш, унумдорлик, ҳосилдорликни ошириш муаммолари фақат агротехника, наслчилик, уруғчилик масалаларига, деҳқончилик маданиятини оширишгагина боғлиқ эмас.

Бугунги кунда бизнинг бу масаладаги энг заиф жойимиз — ишни ташкил қилиш, меҳнатни рағбатлантириш билан белгиланади.

Қисқача айтганда, шу ҳақиқатни яна ва яна такрорлашга тўғри келади — қишлоқда иқтисодий муносабатларни ислоҳ қилиш борасида олиб бораётган ишларимизнинг самараси — кўп жиҳатдан ризқ-рўзимиз бунёдкори бўлган деҳқон ўзини том маънода хўжайин ва мулк эгаси деб ҳис қилишига боғлиқ.

Шунинг учун ҳам сиз — раҳбарлар ва масъул ходимларнинг фаолиятингиз, сизнинг меҳнатингиз ягона мезон билан баҳоланади: бу жараённи, яъни қишлоқ хўжалигини ислоҳ қилиш жараёнини кенг ва чуқур маънода қанчалик тўғри тушунаяпсиз, қандай ташкил этаяпсиз? Аввало мана шу масала бўйича жавобгарсиз ва мен сизлардан биринчи навбатда мана шуни талаб қиламан.

Ҳурматли мажлис қатнашчилари!

Сизларнинг эътиборингизни яна бир масала — банк соҳасидаги ислоҳотларни чуқурлаштиришга

(Давоми 3-бетда)

ИҚТИСОДИЁТНИ ЭРКИНЛАШТИРИШ — ФАРОВОНЛИК ПОЙДЕВОРИ

(Давоми. Боши 1-, 2-betларда)

қаратмоқчиман. Бугунги кунда, ўтган йилларда тўпланган тажрибаларга таяниб шуни айтиш мумкинки, бозор иқтисодиётининг самарали фаолиятини замонавий, кенг тармоқли, техник жиҳатдан мукаммал банк-молия тизимисиз тасаввур қилиш мумкин эмас.

Буни исботлаб ўтиришга ҳожат йўқ.Мен бу тизимни бозор инфратузилмасининг асоси, бош таянчи, деган бўлур эдим.

Бугунги кунда банк тизимини ислоҳ қилиш, уларга янада кўпроқ мустақиллик бериш, банкларнинг ўз активларини ва устав фондини кўпайтириш, сармоялаш имкониятларини ошириш муаммоларига катта эътибор бераётганимиз бежиз эмас, албатта. Нега деганда, банк капитали орқасида ўз активларининг кўпайишидан, банкларнинг самарали ишлашидан, фойда кўришидан манфаатдор бўлган ҳақиқий мулкдорлар туриши айниқса улкан аҳамиятга эга.

Шу билан бирга, банкларимизни, айниқса, тижорат банкларини иқтисодиётимизнинг тармоқларини ривожлантириш, уларни такомиллаштириш жараёнида, бошқача айтганда, иқтисодиётимизнинг таркибини ўзгартириш, замонавий талабларга жавоб бериши учун уларнинг инвестицион жараёнларда асосий роль ўйнаши — бугунги кунда банкларимизнинг бош мақсадига айланиши керак.

Банк тизими ислоҳотини шу нуқтаи назардан баҳоласак, айтиш лозимки, кейинги пайтда тижорат банкларига капитал ва аҳолининг бўш маблағларини жалб қилиш жараёни фаоллашди.

Бунда тижорат банкларига катта эркинликлар берилгани ўз самарасини кўрсатмоқда.Марказий банкнинг бу борадаги ўрни ва аҳамияти ҳам ўзгариб бормоқда.-Фақатгина биринчи ярим йилликда 40 дан зиёд меъёрий ҳужжатлар бекор қилингани ўзининг ижобий натижаларини бераётгани шубҳасиз.

Натижада ўтган ярим йилликда тижорат банкларининг ўз капитали бир ярим баробарга ошди ва қарийб 300 миллиард сўмга етди.-Буни банк соҳасида эришган энг катта ютуғимиз деб ҳисобласак, ҳеч хато бўлмайди.Уларнинг иқтисодиётнинг реал секторига кредитлар бериш имконияти анча ортди.Жорий йилнинг январь-июль ойларида бу кредитлар ҳажми 62 фоизга ошди ва қарийб 750 миллиард сўмни ташкил этди.

Банк соҳасида ўзаро рақобат, мижозлар учун кураш аломатлари пайдо бўла бошлади. Бу, ўз навбатида, молиявий жиҳатдан барқарор, етарлича маблағга эга бўлган универсал тижорат банкларини шакллантириш заруратини туғдирмоқда, банкларнинг ихтиёрий равишда қўшилиб боришини тақозо этмоқда.

Масалан, ўтган даврда «Мева-сабзавотбанк» ва «Савдогарбанк» ўзаро бирлашди, «Наманганбанк» ва «Умарбанк» эса ихтиёрий равишда «Ипак йўли» банкига қўшилди.

Шу билан бирга, аҳоли томонидан қўйилаётган маблағлар банк активларини шакллантиришга сезиларли таъсир кўрсатмаётганини ҳам таъкидламоқчиман.Бу маблағлар банк активларининг атиги 2 фоизини ташкил қилишини қандай изоҳлаш мумкин?

Табиий савол туғилади: банк хусусий мижоз билан ишламаса, унинг хусусий банклиги қаёқда қолди?

Марказий банк тижорат банклари билан ҳамкорликда аҳолининг бўш маблағларини депозитга жалб қилишни рағбатлантиришга қаратилган мукаммал стратегия ва кенг кўламдаги чора-тадбирларни ишлаб чиқиши зарур.

Шу мақсадда «Банкларда фуқароларнинг жамғармаларини ҳимоя қилиш ва омонатларни сир сақлаш кафолатлари тўғрисида» қонун лойиҳасини тайёрлашни тезлаштириш лозим.

Деярли барча тижорат банкларида махсус ташкил қилинган имтиёзли кредит бериш жамғармаларининг фаолияти алоҳида эътибор талаб қилади. Тижорат банкларининг хусусийлаштириш жараёнида иштирок этиш масаласи ҳам доимо диққат марказида бўлмоғи даркор.

Бугунги кунда банкларнинг олдида турган яна бир вазифа — мамлакатимизда кенг кўламда олиб борилаётган хусусийлаштириш жараёнида ўз ўрнини топишдан иборат.

Ҳозирги вақтда тижорат банклари томонидан хусусийлаштирилган корхоналарнинг қимматбаҳо қоғозлари ва устав жамғармасига 53 миллиард сўмдан зиёд маблағ киритилди, Бу жараёнда «Пахтабанк», «Саноатбанк», «Алоқабанк» фаол иштирок этмоқда.

Қолган банклар бу жараённи ривожлантиришда алоҳида таклиф ёки уларга туртки беришни кутиб турибдими, деган савол туғилиши табиий деб ўйлайман.

Мамлакатимизда чет эл сармоялари иштирокидаги «ЎзДЭУ банк», «ЎТбанк», «АБН Амро-банк», «Ўзприватбанк» каби қўшма банклар тармоғи фаолият кўрсатмоқда.Шунингдек, юртимизда «Осиё тараққиёт банки», «Дойчебанк», «Чейзманхеттен банк», «Кредит Свисс» каби 16 та машҳур халқаро ва хорижий банкларнинг ваколатхоналари очилган.Ҳозирги вақтда 17 та банкимиз дунёдаги энг нуфузли банклар билан корреспондентлик алоқалари ўрнатган.

Лекин, катта ташқи иқтисодий салоҳиятга эга бўлган Ўзбекистондек мамлакат учун бу жуда оз. Бугунги кунда мавжуд 32 та банкдан атиги 9 таси ташқи бозорда фаол ҳаракат қилмоқда.

Марказий банк барча манфаатдор банклар ҳамда тегишли молиявий тузилмалар билан бирга банк соҳасидаги ислоҳотларни чуқурлаштириш ва ривожлантириш билан боғлиқ масалаларни яна бир бор кўриб чиқиб, 1 сентябргача зарур таклифларни Вазирлар Маҳкамаси ва Олий Мажлисга тақдим этса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Муҳтарам дўстлар!

Биз мамлакатимизда соғлом рақобат муҳитини шакллантиришдек муҳим масалага ғоят жиддий муносабатда бўлишимиз зарур.-Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш қўмитасига катта ваколат ва ҳуқуқлар бериш, уни Молия вазирлиги тасарруфидан чиқариб, мустақил идорага айлантириш бугунги кунда долзарб масалага айланмоқда.

Мазкур қўмита Ўзбекистон бозорида ҳақиқий, соғлом рақобат учун мустаҳкам ҳуқуқий замин яратиш, ташкилий, иқтисодий ва молиявий шарт-шароитларни вужудга келтиришда етакчи куч, мувофиқлаштирувчи марказ бўлиши керак.

Бу қўмитанинг бош вазифаси ғирром рақобатчиларнинг бозорда, биринчи навбатда, истеъмол товарлари бозорида якка ҳукмдор бўлиб олишга қаратилган ҳар қандай хатти-ҳаракатларига чек қўйишдан иборат бўлмоғи лозим.

Шундай тизим яратиш керакки, у рағбатлантириш ва чеклашнинг барча воситаларидан фойдаланиб, бозор иқтисодиёти талабларига жавоб берадиган рақобат қонун-қоидаларига, умумэътироф этилган меъёр ва мезонларга сўзсиз амал қилишни таъминласин.

Бозорларимизда товарларнинг ишлаб чиқарувчидан истеъмолчига етиб боргунча кўп маротаба қўлдан-қўлга ўтиб сотилишига чек қўядиган, асосийси, ана шу ҳолатдан манфаатдорликка барҳам берадиган товар-пул муносабатларининг маърифий тизимини жорий этиш биз учун айниқса муҳимдир.

Айнан шундай тизимнинг мавжуд эмаслиги бугунги кунда нархларнинг сунъий тарзда ўсиши, пировардида истеъмолчиларнинг манфаатларига путур етишига сабаб бўлмоқда.

Бундай ўта муҳим вазифаларни бажариш учун қўмитага зарур ваколатлар бериш керак.

Гап бу ерда истеъмол бозорида фақат соғлом рақобат муҳити яратиш хусусида кетмаяпти.

Бугун биз ўз олдимизга вазифаларни кенгроқ кўламда қўйишимиз, яъни ёқилғи-энергетика мажмуида, темир йўл транспортида, пахта ва бошқа деҳқончилик маҳсулотлари етиштириш ва сотиш билан боғлиқ соҳаларда ҳам ислоҳотларни чуқурлаштириш, монополиядан чиқариш масалаларини кўриб чиқишимиз керак.

Бир сўз билан айтганда, ислоҳотларни босқичма-босқич амалга ошириш тамойилидан келиб чиқиб, иқтисодиётни ислоҳ этишнинг биз учун ўта муҳим бўлган бу соҳасида ҳам жиддий ўзгаришларга киришмоғимиз шарт.

Агар биз шунга эриша олсак, бозор инфратузилмаси ва рақобат муҳитини яратиш жараёни тезлашади ва у ўз навбатида мамлакатимиз иқтисодий ҳаётига самарали таъсир этади.

Вазирлар Маҳкамаси икки ой ичида мамлакат бозоридаги монополист тузилмаларни монополиядан чиқариш бўйича чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқиши зарур.Бу дастур ҳар томонлама пухта ўйланган, мамлакат иқтисодиёти манфаатларига мос бўлиши керак.

Азиз дўстлар!

Иқтисодий ислоҳотларнинг таҳлили яна ва яна шуни кўрсатмоқдаки, бу борадаги муваффақият асосан кадрларга, уларнинг малакаси, ислоҳотлар, бозор муносабатлари моҳиятини нечоғлик идрок этишига боғлиқ.

Модомики шундай экан, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини сўзсиз амалга ошириш бизнинг биринчи галдаги энг муҳим вазифамиздир.

Дастурда 2000 йилгача 296 та академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари қуриш кўзда тутилган.Уларнинг 187 таси шу йилнинг ўзида ишга тушиши керак. Хўш, амалда қандай бўляпти? Афсуски, йилнинг биринчи ярмида атиги 8 та объект ишга тушди.

Вазирлар Маҳкамасининг қурилиш ва қурилиш материаллари саноати, транспорт ва алоқа мажмуи, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раҳбарлари, вилоят, шаҳар, туман ҳокимлари, қурилишда иштирок этадиган пудратчи ташкилотларнинг раҳбарлари мавжуд барча ресурслар ва молиявий манбаларни сафарбар этиб, аввало, янги ўқув йилига мўлжаллаб коллеж ва лицейларни ишга туширишни таъминлашда ўз жавобгарлигини эсидан чиқармаслиги керак.

Бу борада ишга туширилиадиган коллеж ва лицейларни жиҳозлаш, замонавий дарсликлар, ўқув қуроллари, лаборатория асбоб-ускуналари билан таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратмоқчиман.

Ҳозирги кунда зарур қўлланма, ўқув қуроллари харид қилиш учун Ўзбекистонга кредит ажратиш тўғрисида Корея ҳукумати ва Корея Эксимбанки, Япония ҳукумати, Осиё тараққиёт банки билан келишувларга эришилган.

Молия вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ваколатли банклар билан биргаликда бу борадаги барча масалалар ечимини жадаллаштириб, ишга туширилган академик лицей ва касб-ҳунар коллежларига зарур асбоб-ускуналар етказиб бериш ва уларни жиҳозлаш тўғрисидаги шартномаларнинг ўз вақтида тузилишини таъминлаши зарур.

Ҳурматли ватандошлар!

Биз учун ўта долзарб бўлган муаммо, яъни ўз Ватани, халқига садоқатли, доимо олға интилиб яшайдиган, муносиб кадрлар тайёрлаш ҳақида гап борар экан, эътиборингизни ғоят муҳим бир масалага қаратмоқчиман.

У ҳам бўлса, мамлакатимизда, айниқса, хорижда замонавий билим олаётган истеъдодли ёшларга масъулиятли вазифаларни ишониб топшириш масаласидир.

Кадрларни ўз вақтида алмаштириш мураккаб, қийин бир иш эканини ҳаммамиз ҳам яхши тушунамиз.

Аммо сизу бизнинг билим ва ҳаётий тажрибамиз, энг муҳими, мамлакатимиз тараққиёти, фаровонлиги ва келажаги, шу заминда яшайдиган одамлар учун муносиб ҳаёт шароити яратиб беришдек олий мақсадимиз биз, раҳбарлардан мазкур жараённи, айниқса, жойларда ўз вақтида ва изчил амалга оширишни талаб этмоқда.

Бу — кадрлар тайёрлаш ва уларни жой-жойига қўйиш бўйича давлат сиёсатимизнинг муҳим ва ҳал қилувчи бўғини бўлмоғи керак.

Шу муносабат билан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари эътиборини ташкилий-кадрлар ишини йўлга қўйиш жойларда қандай аҳволда эканига қаратмоқчиман.

Келинглар, ўзимизга бир савол берайлик: жойларда кадрларни танлаш, тайёрлаш, кадрлар заҳирасини шакллантириш ва уларни жой-жойига тайинлаш масалаларига амалда ким жавоб беради? Бошқача айтганда, мана шу ўта мураккаб вазифаларни бажарувчиларнинг ўзи бугунги ҳаёт талабларига жавоб беришга қодирми?

Ўтказилган текширувлар шуни кўрсатмоқдаки, ҳокимиятларда мана шу соҳа учун масъул бўлган ходимлар таркибининг ўзи, уларнинг савияси ва иш малакаси, тайёргарлиги аксарият ҳолларда оддий талабларга ҳам жавоб бермайди.

Бу вазифа курсисида асосан, махсус тайёргарликка ҳам, махсус маълумотга ҳам эга бўлмаган одамлар ўтирибди.Уларнинг аксарияти ҳаётий тажрибага ҳам эга эмас.

Энг ачинарли томони — улар бу борадаги давлат сиёсатининг маъно-моҳиятига чуқур кириб боришга кўп ҳолларда қурби ҳам етмайдиган одамлар, десам, хато бўлмас.

Текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, шаҳар ва туман ҳокимликларидаги ташкилий-кадрлар гуруҳининг 211 раҳбаридан 105 таси мутахассислиги бўйича ўқитувчидир.Айни пайтда кўп жойларда мактабларимизда ўқитувчилар етишмаслигидан барчамиз хабардормиз.

Бундай ачинарли ҳолни мен фақат бир нарса — вилоят, шаҳар ва туман ҳокимлари учун мана шундай шароитда ишлаш қулай экани билан изоҳлашим мумкин.

Ҳоким, раҳбарлар учун бу лавозимларда нима деса, гапни икки қилмай бажарадиган, жойлардаги кадрларни хоҳлаганча алмаштиришга халақит бермайдиган одамлар ўтиргани маъқул.

Бундай чидаб бўлмайдиган аҳволни тезда ўзгартириш лозим.

Ҳокимликлардаги ташкилий-кадрлар бўлимлари фаолиятини қайтадан кўриб чиқиб, уларнинг мақомини ахборот-таҳлил гуруҳи мақомига тенглаштириш, бўлим раҳбарларини эса ҳоким ўринбосарлари даражасига кўтариш зарур.

Эътибор қаратиш лозим бўлган яна бир масала мавжуд.Бугун мамлакатимиздаги муайян бир олий ўқув юртини тамомлаётган ёш мутахассислар бўйича махсус маълумотлар банкини тузиш ва мониторингини, яъни кузатиш услубини амалга ошириш зарурати туғилмоқда.

Жумладан, бу хориждаги энг нуфузли университетларни тамомлаган ёки ўша ерда малака оширган ўғил-қизларимизга тааллуқлидир.Аввало уларнинг ўз қобилияти, билим ва интилишларини рўёбга чиқаришда, Ватанига, халқига хизмат қилишда, наф келтиришда уларга жойларда қандай имкониятлар ва шароитлар туғдириб берилаётганини назорат қилиш — бу борадаги энг асосий вазифамиздир.

Бу ўринда сўз энг катта бойлигимиз — халқимизнинг, миллатимизнинг интеллектуал, ақл-заковат бойлиги, азиз фарзандларимизнинг тақдири ҳақида бормоқда.

Албатта, инсон тақдирини, барчамизнинг тақдиримизни Оллоҳ таоло ҳал қилади. Лекин биз давлат раҳбарлари бўлиб, масъул шахслар, авваламбор, ота-оналар бўлиб, болаларимизнинг келажаги, тақдирини ўз ҳолига ташлаб қўйсак, уларга нисбатан хиёнат қилган бўламиз.

Шунинг учун республика ҳукумати қошида шу масала билан шуғулланадиган алоҳида марказ ташкил этсак, менимча, мақсадга мувофиқ бўлади.

Муҳтарам дўстлар!

Сўзимнинг якунида ҳаммамиз учун ўта муҳим, айтиш мумкинки, ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган бир масалага тўхталмоқчиман.

Гап валюта бозорини эркинлаштириш чора-тадбирлари ҳақида бормоқда. Валюта сиёсатини эркинлаштириш — ислоҳотларни чуқурлаштириш ва иқтисодиётни эркинлаштириш стретегиямизнинг асосий бўғинига айланмоқда.

Кейинги пайтда эркинлаштириш сиёсатини изчил ва пухта амалга оширишга қаратилган бир қатор муҳим чора-тадбирлар қабул қилинди.Биржадан ташқари валюта бозорининг салоҳияти бирмунча кенгайди ва мустаҳкамланди.

Жорий йилнинг 1 майидан эътиборан валюта операцияларининг бутун бошли ҳисоб-китоб ва ҳисобот тизими биржадан ташқари валюта курсларига ўтказилди. Бу эса биржадан ташқари курс билан Марказий банк курсининг амалда тенглашувига олиб келди.

Айни пайтда нарх-навонинг, биринчи навбатда ҳаётий зарур бўлган озиқ-овқат маҳсулотлари нархининг ошиб кетишига йўл қўймаслик учун савдо ташкилотларига солиқнинг бирмунча енгиллаштирилган, янги, имтиёзли тизими жорий этилди.

Ижтимоий аҳамиятга молик маҳсулотларга акциз белгилари бекор қилинди. Чет эл валютасини харид қилиш ва сотиш пунктлари ишлай бошлади. Бу борада тижорат банкларимизнинг имкониятларини ошириш мақсадида тегишли чоралар кўрилмоқда.Сўнгги йилларда яратилган олтин-валюта заҳирамиз валюта-айирбошлаш операциялари билан мунтазам шуғулланишга ҳам имкон беради.

Марказий банк, Молия вазирлиги валюта бозорида рўй бераётган ўзгаришларнинг доимий мониторингини ташкил қилиши даркор.Биржадан ташқари валюта бозори, алмаштириш пунктлари фаолиятини ривожлантириш ва мустаҳкамлашга доир таклифлар назорат остида бўлиши шарт.

Вазирлар Маҳкамаси ички бозоримизни аввало мамлакатимизда ишлаб чиқариладиган маҳсулот билан тўлдириш, шу билан бирга, четдан маҳсулот олиб келиш, республикамизда энг зарур озиқ-овқат маҳсулотлари савдосини тўғри йўлга қўйиш масаласини жиддий назорат қилиши даркор.

Энг муҳими, маҳаллий ҳокимият ва бошқарув идоралари аҳолига савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш, савдо ташкилотлари учун барча зарур шарт-шароитлар яратиш, замонавий савдо шаклларини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш чора-тадбирларини кўришлари зарур.

Муҳтарам ватандошлар!

Олдимизда турган вазифалар ўта мураккаб ва долзарб. Уларни зудлик билан ҳал этиш лозим.Мен аминманки, биз бу муаммоларнинг ечимини топиб, иқтисодиётни эркинлаштириш, унинг изчил ва барқарор ўсиши, халқимизнинг турмуш даражасини ошириш учун мустаҳкам пойдевор ярата оламиз.

2000 йилнинг биринчи ярми якуни бизнинг ўз мақсадларимизга эришиш учун ислоҳотлар йўлидан ишонч ва қатъият билан бораётганимизни кўрсатиб турибди.

Ана шу эзгу ниятларимизга эришишда барчангизга муваффақият, ишларингизга омадлар тилайман.

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШГА БАҒИШЛАНДИ

— Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти Ўзбекистон аҳолисининг саломатлигини тиклаш учун 1994 йилдан бери 4,5 миллион доллар инвестиция киритди, — деди Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти Европа минтақавий бюроси директори жаноб Марк Данзон Миллий матбуот марказида уюштирилган учрашувда. — Сафаримдан кўзда тутилган асосий мақсад, оналик ва болаликни ҳимоялашда, юқумли касалликларни олдини олишга кўмаклашиш, чекишнинг зарари ҳақида саъй-ҳаракат қилиш.

Шунингдек, у Орол муаммолари билан боғлиқ масалаларни ҳал этишда ҳамкорликнинг муҳим эканини алоҳида таъкидлади.

Ўтган йили профессор Д.Маҳмудовнинг Европа минтақавий бюросининг сиёсат ва мувофиқлаштириш доимий қўмитасига аъзо, республика соғлиқни сақлаш вазири Феруз Назировнинг Жаҳон соғлиқни сақлаш Ассамблеясининг вице-президенти этиб сайланганлиги эса бу йўлдаги собит қадам ифодасидир.

■ **Абдуғани МАМАСОДИҚОВ**

КЛУБ ИШ БОШЛАДИ

ЎзХДП Сурхондарё вилоят Кенгаши қошида тарғибот клуби иш бошлади. Бу клубни ташкил қилишдан мақсад, эркин фикрлаш ҳамда бошқа сиёсий партия вакиллари билан сиёсий мулоқотлар ўтказишдир.

Мазкур клубнинг аъзолари вилоят Кенгаши ва турли ташкилотларнинг масъул ходимларидан иборат. Яқинда бўлиб ўтган клубнинг илк машғулотида Юртбошимизнинг «Фидокор» газетаси мухбирига берган жавоблари юзасидан фикрлар алмашилди.

■ **Абдурасул ЖУМАҚУЛОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири**

ЖАҲОН АНДОЗАЛАРИ САРИ

Республика Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг Қашқадарё вилояти бўлими хусусий тадбиркорларга кенг имконият яратиб бермоқда. Жумладан, Қарши шаҳридаги «Транзит» хусусий фирмаси мазкур банкдан 2 миллион 200 минг сўм имтиёзли кредит олди.

Германиянинг «Качер» фирмаси орқали сотиб олинган енгил машиналарни ювишга мўлжалланган махсус асбоб-ускуналар айни кунларда хизмат кўрсатиш мажмуасини ишга тушириш учун ўрнатилмоқда.

■ **Маҳзуна КАМОЛОВА, Қашқадарё.**

Сирдарё туманидаги «Синдоробод» ширкатлар уюшмаси деҳқонлари бу йил 418 гектар ерга пахта экдилар. Айни кунларда ғўзалар ривожи баравж. Ғўзаларга агротехника қоидалари асосида ишлов берилмоқда. Шу билан бирга бу йил ғалладан мўл ҳосил етиштирилди. Ғаллани давлатга сотиш режаси шараф билан уддаланди. Айни кунларда эса ғалладан бўшаган ерларга озуқабоп экинлар экилмоқда.

Суратда: *(чапдан ўнгга) Хўжалик тракторчиси Фахриддин Қўндибоев, оила пудрати бошлиғи Худойберди Беков, «Синдоробод» ширкатлар уюшмаси раиси Саидазим Синдоров ва ширкат хўжалиги раиси Қўчқор Рисбековлар шудгор сифатини кўздан кечиришмоқда.*

■ **Муҳаммад АМИН (ЎзА) олган сурат**

МЕНДА ТАКЛИФ БОР

КЕКСАЛАРГА МАДАД БЎЛАРДИ

Биламизки, халқимизни ижтимоий ҳимоя қилиш бозор иқтисодиётининг муҳим тамойилларидан саналади. Давлатимиз ҳар йили бу борада саъй-ҳаракатлар қилиб меҳнаткашлар турмуш тарзини янада яхшилаш мақсадида иш ҳақи, пенсиялар ва стипендияларни муттасил ошириб келмоқда. Ана шундай хайрли тадбирлар теграсида биз кексалар ҳам ўзимизча фикрлашиб, бир мулоҳазага келдик. Айтайлик, бугунги кунда жорий қилинган кексаларни пенсия билан таъминлаш услубига янгича ёндошиб, компьютер техникасидан унумли фойдаланиб, пенсионерлар учун мўлжалланган маблағни дифференциал услубда тақсимланса айни муддао бўлармиди? Бунда пенсия ёшига етган ҳар бир фуқаро учун белгиланган нафақаси доимий бўлиб қолмай, ёши ошиб борган сари у оладиган қийматга 2 фоиздан қўшиб борилади. Шунингдек, ҳар бир қариянинг туғилган кунига атаб, рағбатлантирувчи мукофот тариқасида 13-чи нафақа жорий қилинса. Ўйлаймизки, бундай моддий манфаатдорликдан отахону онахонлар руҳланиб, кучларга куч қўшилган бўларди.

■ **Собит ОБИДОВ, Тошкент шаҳри.**

МИЛЛИОННИ КЎЗЛАГАН ОТАХОН

Саттор бобо Сурхондарё вилоятининг Сариосиё туманидан. И. Диёров номидаги ширкат хўжалигининг Янгиқишлоқ маҳалласида истиқомат қилади. Тажрибали боғбон кексайганда хўжаликдан 6 гектар ер майдони олиб, ташландиқ жойда боғ-роғ қилишга киришди. «Салом» боғдорчилик фермер хўжалигига шу тарзда асос солинди. Мевали дарахт кўчатлари ўтказилди. Орадан уч-тўрт йил ўтиб, боғ бўлди. 10-12 хил мевали дарахтлар ҳосилга кирди. Бобо туманда ўтказиладиган хайрли тадбир ва байрамларда ҳиммат кўрсатадиган бўлди. Муҳими, бобо бошчилигидаги кичик хўжаликда бу йил миллион сўмлик даромад олиш кўзда тутилган.

■ **Баротбек МАМАНАЗАРОВ**

АЖДОДЛАР МЕРОСИ АВЛОДЛАР НАЗДИДА

Қумқўрғонликларни санъатга ошуфта халқ, дейишади. Ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаётган халқ оғзаки ижодининг ўлмас маҳсули бўлмиш лапар, терма ва айтишувларни авлодлар унутилмас бир анъана сифатида давом эттиришмоқда. Дўмбира, чанқовуз чолғувчилари ҳам ўзига хос мактаб яратишган. Улар ижодидан намуналар тинглаб, баҳра оласиз. Хаёлингиз сизни узоқ-узоқларга элтади. Ҳозир туманда саккизта маданият уйи фаолият кўрсатмоқда. Ўнга яқин бадиий ҳаваскорлик гуруҳи ва 39 та тўгарак мавжуд. «Маҳлиё» болалар фольклор-этнографик гуруҳи ҳар ойда туман аҳлининг маданий ҳордиқ чиқаришлари учун концерт дастурларини намойиш этмоқда. Туман маданият уйи қошида ташкил этилган ансамбллар эса Ватанимиз мустақиллигининг 9 йиллиги байрамига қизғин ҳозирлик кўришяпти.

■ **Абдумалик ҲАЙДАРОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири**

УЧ ҚИССАДАН БИР ҲИССА

ЎТ ЕТАКЛАГАН ПОДШОҲЛАР

1

Биринчи қисса: Маҳмуд Худойи каттагина шаҳарнинг қозиси эди. Ҳаёти тўкин-сочинликда, айшу ишратда ўтарди. Иттифоқо, унинг ороми ўғирланди, дилидан ҳаловат йўқолди, қалбида бир оташ ёнди. У амал тахтиравонидан тушиб, ўзига осойиш, руҳига Пир қидириб кетди. Излаган авлиёсини топди. «Мени муридликка олинг», дея ёлворди. Бир неча синовлардан сўнг у Пири ёнида қолди ва неча йиллар садоқат билан хизмат қилди.

Кунларнинг бирида яхши туш кўриб, қаттиқ ухлаб қолди. Чўчиб уйғонса бомдод вақти яқинлашган, осмонда ёруғ юлдузгина жилваланиб турган экан. Юрагида ваҳима, қўрқув ила Пирига таҳорат суви ҳозирламоққа чоғланди. Бироқ қўллари қалтираб, ҳадеганда олов ёқолмади. Шунда муздай сувли кўзани бағрига босганича Оллоҳдан нажот сўраб, юм-юм йиғлади. Чорпоядан битта-битта босиб Пири комил тушибди. Қўлларини сувга тутибди. Маҳмуд Худойи минг андиша ила кўзани энгаштирибди. Шунда Пири қўлларини юваркан, дебди:

— Маҳмуджон болам, сизнинг Роббимга нисбатан ишқингиз бизнинг қўлимизни куйдирди-ку.

Буни қарангки, Оллоҳнинг марҳамати ила кўзадаги сув қайноқ ҳолга келган экан.

Намоздан сўнг Пири дуога қўл очибди:

— Болам, сиз бизни сийлаяпсиз, илоҳим сизни Худо қўлласин. Сиз минган отларни подшоҳлар етакласин...

Орадан кўп замонлар ўтибди. Бир куни Маҳмуд Худойи шаҳар кўчаларидан бораркан, олдини мулозимлар тўсишибди.

— Подшоҳи азим юрадиган йўлда нега адашиб юрибсан, тезда қорангни ўчир!

Ҳали дўқ-пўписа тугамай, бир гуруҳ навкарлари билан ўша мамлакатнинг ҳукмдори келиб қолибди. Унинг кўзлари оқ чопон кийиб, оппоқ салла ўраган, юзларидан нур ёғилиб турган отахонга тушибди. Беихтиёр отдан тушиб, унинг қаршисига келибди.

— Сиз Маҳмуд Худойи деган авлиёмисиз? — деб сўрабди ёш подшо.

Авлиё кўзларини ерга қадаб, дебди:

— Болам, мен Оллоҳнинг қулиман.

— Унда сизга мен қул бўлай. Қани, отга мининг.

Маҳмуд Худойи қаршилик билдирса-да, мулозимлар уни отга ўтиргизиб қўйишибди. От тизгинини подшоҳ етаклаб, шаҳар кўчаларидан юрибдилар.

Иккинчи қисса: Ўша куни Султон Ҳусайн Мирзо уйқудан барвақт уйғонибди. Бомдод номозидан сўнг, энди тахтга ўтириб улгурмай, сарой аёнларидан бири келиб, оёқлари остига ётибди.

— Шоҳим, суюнчи беринг, дўстингиз Алишербек «Хамса»ни битирмишлар.

Бу хабар султоннинг қоронғу дилига бамисоли нур бўлиб кирибди. Чеҳраси ёришиб, сўроққа тутибди:

— Аниқ гапми, бу?

Ошпази Абул Малик етказди бу хушхабарни. Сўнгги сатрларини битиб, кўзларида ёш билан боққа чиқибди: «Абул Малик, биласанми, бугун елкамдан тоғ ағдарилди, ўзимни қушдай енгил ҳис қилмоқдамен. Халқим учун, султоним учун беш бебаҳо ҳайкал тикламишмен», — дебди.

Ҳусайн Бойқаро шодланиб, сарой оғасини сўроқлабди. У қаршисига келгач:

— Алишербекка чопар юборинг, саройга чорланг, катта базм тадоригини кўринглар, — деб фармон берибди.

Улуғ Алишер Навоий сарой дарвозасига яқинлашганида бу ердаги тумонат одамларни, карнай-сурнайларни кўриб ҳанг-манг бўлибди. Бир тарафда ҳофизлар, бир ёнда олиму фозиллар, шоиру давронлар. Ўртада амирлар, вазирлар, уламолар ва фузалолар ҳозир эдилар. Кўшки равонда савлат тўкиб ўтирган Ҳусайн Мирзо дўстини кўриши билан унинг пойига пешвоз чиқади. Жамоат гувоҳлигида алломага шоҳона сарполарни ўз қўли билан кийгазади, кумуш билан зийнатланган эгар-жабдуқли арғумоққа мингазади.

Тантана шу билан тугамайди. Султон Ҳусайн Бойқаро Алишер Навоий минган от жиловини тутганича ўзи 38 йил мобайнида гуллаб яшнаётган Хуросоннинг маркази Ҳиротнинг бош кўчаларини айлантириб чиқади. Энг ҳайратланарлиси, бутун эл-улус от минган, унинг жиловидан етаклаган икки улуғ инсонни юрак-юракдан олқишлайди...

Учинчи қисса: Бобур Мирзо Панипат жангида ғолиб чиқди. Султон Иброҳим Бахлул Лўди фатҳидан бир йил ўтгач, золим фалак унинг йўлига яна катта ғов солди. Бу Рано Санго бошлиқ ҳинд рожалари ва лашкарбошиларидан иборат катта қўшин эди. Бу қўшин икки юз минг отлиқ аскардан иборат бўлиб, ваҳимаси бутун оламни тутганди. Қолаверса, бобомиз қўл остидаги сарбозлар у қадар кўп эмасди. Боз устига мунажжим Муҳаммад Шариф аскарларга мурожаат қилиб, «Шукр юлдузи бир-бири билан баробар турибди, бу жанг қилиш учун мақбул фурсат эмас» дея кўпчиликда умидсизлик уйғотди.

Бироқ Бобур Мирзо аҳдида қатъий эди.

— Эй биродарлар, — дея ҳамюрту ҳамдилларга мурожаат этди у. — Билиб қўйинг, биз ўзгалар тупроғидамиз. Енгилсак, бу тупроққа жасадимиз ҳам сиғмагай, қочсак бағрига оладурғон қалъамиз йўқ. Қаршимизда икки йўл бор: «Ё ғозий ёки шаҳид бўлиш, кимки жанг майдонини ташлаб қочса, ўзи хоин, хотини талоқ бўлсин».

933 йил. Ҳижрий. Жумодил аввал ойи ёки мелодий 1527 йилнинг февралида саҳар пайти Сигири тоғининг этагида қирғинбарот уруш бўлди.

2

Ва бу жангда Туронзамин фарзандлари ғалаба қозондилар. Ўшанда Фирдавс маконнинг суюкли бекаси Моҳим бегим Қобулда эди. У ҳар бир кунни изтироб ва интизорликда ўтказар, Олампаноҳнинг ёнига бориш учун изн кутарди. Ниҳоят, висолга йўл очилди.

Деҳлидан таклиф келди. Моҳим бегим ўз қоровуллари ва канизаклари билан Ҳиндистон сарҳадига яқинлашганларида меҳмонларни кутиб олгани Бобур Мирзонинг ўзлари чиқди. Учрашув Жалолий кўли соҳилларига мўлжалланган эди.

Бироқ... Яхшиси бу ҳақда воқеани ўз кўзи билан кўрган бибимиз — Гулбаданбегимнинг «Ҳумоюннома» асаридан парча келтира қолайлик:

«Намозшом пайтида бир киши келиб, «Ҳазратни икки курва нарида қолдирдим», — деди. Подшо Бобом ҳазратлари то от келтургунларича тоқат қилмай, пиёда йўлга тушиб, Нинча Моҳим уйлари олдида биз билан учрашдилар. Онам отдан тушмоқчи бўлдилар, лекин подшоҳ Бобом қўймасдан, ўзлари онамнинг отлари жиловларидан ушлаб, ўзи уйларига еттунча пиёда келдилар...»

3

Қиссадан ҳисса: Хизмат машинаси орқа ўриндиғига ястаниб, саломлашишга ҳам эгилмайдиган амалдорларни, қабулхонасида олиму фузалоларни куттириб қўйиб, соатлаб телефонда ваъз айтиб ўтирадиган тўраларни, ёнига арз-дод билан келган аризачини душманидан ортиқ кўрадиган бюрократларни, бировнинг ишига саратонда қўли совқотадиган бойваччаларни учратганимда энсам қотиб, дилимда оғриқ сезардим. Юқоридаги қиссалардан фикрим бироз ойдинлашди. Демак, улуғларни улуғлаш улуғларгагина хос фазилат экан-да. Бошқасига йўл бўлсин.

Чиндан ҳам шундай. Инсонни тириклигидаёқ ўлдирувчи куч бу — кибр-ҳаводир. Не-не амалдорлар «давр» келганда беклик шаробидан сархушланиб, вақтики келиб оёғи ерга текканида кенг дунё кўзларига нақадар тор кўринганининг, пешонаси деворга урилганида ҳаёт фақат кайф-сафо эмаслигини англаб, кўзлари мошдай очилганининг гувоҳи бўлганмиз. Ўтирганида тўрига сиғмаган тўралар вақтики келиб, на халққа эш бўлолмай, на маҳалла-кўйга қўшилолмай аросатда қолганларини эшитганмиз. Юмшоқ курсига маҳкам ёпишиб, гўёки уни жаннатнинг бир дарчаси деб билган, умрида бировнинг пешонасини силашни кўнгли тусамаган, ёшларга йўл бермаган не-не «акахон»лар бугун бир оғиз ширин сўз гадоси бўлиб юрганларига не дейсиз?

Бойлик, мол-дунёга ҳирс қўйиб, мансабга минганидан ўз кўмачига кул тортганлар, ўтининг тафтини бегонага илинмаганлар, бугун кўча-кўйда «бутун кучимни давлатга бағишловдим, энди оладиган нафақанинг мазаси йўқ», дея дийдиё айтиб юрганлар наҳотки ўтган кунини тезда унутган бўлсалар?

Тўғри, улар от етакламадилар, от етаклашни ўзларига ор деб билдилар. Ва лекин «давр сурган» кезларда дабдабали ҳаёт кечиришдан истиҳола қилмадилар, ўла-ўлгунча шон-шавкат ила яшамоққа, ёлғончи дунё ёлғонларига қаттиқ ишондилар.

Бу таъна эмас. Бу гина ҳам эмас. Бу ҳақиқат, холос.

■ **Абдумутал АБДУЛЛАЕВ**

СПОРТ

ИЖОДКОРЛАР ТЎП СУРГАНДА

Маълумки, ижодкор аҳли оқ қоғозда сиёҳ, футболчи эса яшил майдонда тўп суради. Қизиғи шундаки, ҳар иккиси ҳам инсон табиатига мувофиқ, ё ижод қилгиси, ё майдонга тушгиси келаверади. Аслида эса иккиси ҳам ҳаракат мобайнида ижод завқинию, футбол сурурини ҳис этгандек бўлади. Шунинг учун ҳам журналистлар ўртасида анъанавий равишда ўтказилаётган мини-футболга қизиқиш ортиб бормоқда. Хусусан, шу кунларда пойтахтнинг Бобур номли истироҳат боғи футбол майдонида ижодкорлар тўп суришмоқда. Уч гуруҳга бўлинган жамоалар ўртасида саралаш баҳслари ниҳоясига етди. Чорак финалга «А» гуруҳидан «Садо» (7 очко), «Шарқ» (5), «Ҳур Ватан» (4) жамоалари чиқдилар. «С» гуруҳида эса «Офсет» жамоаси 6, «Тўлқин» 3 очко билан курашни давом эттирадиган бўлди. Қийин гуруҳлардан саналган «В» да эса чорак финалга чиқиш учун кураш қизғин, муросасиз баҳсга айланди. Албатта, бундай ўйинларда тажриба тўплаган «Ўзбекистон футболи» ва «TV STAR» жамоалари муддатидан олдин чорак финалга йўлланмани нақд қилишди. Илк бор иштирок этаётган «Ўзбекистон овози» ижодкорлари эса ажабтовур ҳаракатлари билан мухлислар диққатини тортишди. Муҳими, ижодкорларимиз тўп тепишда ҳам бўш келмасликларини намойиш этиб, чорак финалга чиқишди. Энди футболчиларимиз бугун «Шарқ» жамоаси билан майдонга тушадилар.

■ **Олим СЕВАРОВ**

Дийдорлашув

Шавкат АКРАМОВ олган сурат

КУЛГУ — УМР ЗИЙНАТИ

Эр-хотин якшанба куни шаҳардан ташқарида сайр қилишиб, йўл ёқасидаги ресторанда тушлик қиладиган бўлишди.

— Балки бир шиша оқ мусаллас буюрармиз? — сўради аёл эридан.

— Йўқ, ахир рулдаман, атроф тўла полициячилар...

— Унда бир шиша қизилидан оламиз. Полициячилар қорнингни текширганда қизилини сезмаслиги аниқ.

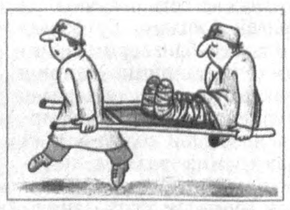

Бемор ҳамёнини олиб пулларини санай бошлади.

— Қўйинг, шошилманг, ҳисоб-китоб операциядан кейин қилинади, — деди жарроҳ унга.

— Йўғ-е, мен қанча пулим борлигини бир санаб қўяй дедим-да, — деди бемор.

■ **Тўпловчи: Руслан НОРЧАЕВ**

ТУҒИЛГАН КУН

КИМ? ҚАЧОН?

24 ИЮЛ

Абдураҳим ИСМОИЛОВ (1942) — «Қисмат» фильми режиссёри.

Евгений БЕЛЯЕВ (1979) — «Бухоро» футбол жамоаси дарвозабони.

25 ИЮЛ

Музроб БОЙМУҲАММЕДОВ (1939) — Кинопостановкачи-режиссёр.

Мурод РАҲИМОВ (1952) — «Ўзбектеатр» бирлашмаси директори ўринбосари.

Павел КОРЧАГИН (1978) — «Трактор» футбол жамоаси ҳимоячиси.

26 ИЮЛ

Ирода МУЗАФФАРОВА — «Тановар» рақс театри раққосаси.

27 ИЮЛ

Абдуғани АБДУҚАЮМОВ (1928) — Ўзбекистон халқ артисти. Алишер Навоий номидаги Давлат академик драма театри директори ўринбосари.

Шаҳноза ШЕРМАТОВА — «Тановар» рақс театри раққосаси.

Вафоқул ФАЙЗУЛЛАЕВ (1963) — шоир.

28 ИЮЛ

Умид СИДДИҚОВ (1984) — «Самарқанд» футбол жамоаси ҳимоячиси.

29 ИЮЛ

Шариф ҚОСИМБОЕВ (1950) — «Алпомиш» кинофильми директори.

Карим МИРХОДИЕВ (1954) — киноактёр.

Файзулла ОЧИЛОВ (1973) — «Пахтакор» жамоаси ҳимоячиси.

30 ИЮЛ

Баҳодир МАХСИТОВ (1948) — Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси.

???133-12-56 !!!

ИЛМУ ҲИКМАТ — СУВНИ ЁНДИРАР

МИЯ ХУЖАЙРАЛАРИ КЎЧИРИБ ЎТКАЗИЛДИ

Қуддусдаги «Хадасса Эйн-Карем» шифохонасининг бир гуруҳ тиббиётчилари Сингапур университети ва Австралиянинг Монш университетидаги ҳамкасблари билан ҳамкорликда дунёда биринчи бўлиб инсоннинг найчали мия хужайраларини сунъий равишда кўчириб ўтказишга муваффақ бўлишди. Қувонарлиси шуки, бундай кўчириб ўтказиш шу пайттача даволаш мумкин бўлмаган оғир касалликларни даволашнинг янги йўлларини очиб беради.

Янги тадқиқот дастурига кўра, олимлар энди шаклланаётган найчали хужайраларни ажратиб олишдики, у кейинчалик ривожланиб инсон организмининг исталган бошқа хужайралари ўрнини босиши мумкин, яъни касалланган хужайралар ўрнига буни ўтказиб, шу тарика оғир қон-томир тизими ва диабет касалликларини даволаш имкони яратилади.

«Хадасса Эйн-Карем» шифохонаси гинекология бўлимининг тадқиқотларни мувофиқлаштирувчиси Биньямин Реувенов ушбу ишлар жаҳон тиббиёти учун улкан аҳамият касб этишини айтди. Бинобарин, ушбу тадқиқот натижалари паркинсон ва альцгеймер, шунингдек, орқа мия жароҳатланиши билан боғлиқ касалликларни даволашда чексиз имкониятлар очиб беради. Эндиликда «Хадасса Эйн-Карем» шифохонасида ўтказилаётган тадқиқотларга Исроил Ген терапияси институти олимлари ҳам бош қўшишмоқда.

Мельбурн университети профессори Аллан Траунсон эса янги услубнинг амалий синовларини фақат беш йилдан кейин бошлаш мумкинлигини айтмоқда.

■ **Жамшид БОБОЖОНОВ**

Миробод туманидаги М.Ч.Ж «Саъдулла ота» фирмасининг тўртбурчакли штампи йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ «2000 йилда хўл мева-сабзавот маҳсулотларини марказлаштирилмаган ҳолда экспорт қилишни кўпайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ

«Интер Карго Сервис» қўшма корхонаси — «Ўзбекистон ҳаво йўллари» Миллий авиакомпаниясининг Тошкент аэропортидаги юк ташиш бўйича бош агенти, барча турдаги хўл мева-сабзавот маҳсулотларини қабул қилиш, ишлов бериш ва мунтазам йўловчилар ташиш ва чартер йўналишларида МДҲ ва узоқ олис мамлакатларга жўнатиш бўйича хизматларини таклиф этади.

Сизнинг хизматингизга:

- ✓ ҳаво парвозлари талабларига жавоб берадиган шартларда турли хил юкларни етказиб бериш;
- ✓ хилма-хил йўналишлар;
- ✓ халқаро талаблар даражасидаги хизматлар;
- ✓ юклар сақланишининг кафолати;
- ✓ замонавий юк терминали;
- ✓ умумий майдони 3000 кв.м.дан зиёд омборхоналар;
- ✓ юқори малакали мутахассислар;
- ✓ ҳаво йўллари бўйича юк ташиш бўйича турли маслаҳатлар;
- ✓ юкларни топшириш ва қабул қилиб олиш бўйича ёрдам кўрсатиш.

Мижозлар диққатига!
2000 йил 14 июлдан 15 октябргача мавсумий чегирмалар жорий этилиб, хўл мева-сабзавот маҳсулотларни етказиб бериш қуйидаги йўналишлар бўйича **25** фоизга арзонлаштирилди:

Москва, Челябинск, Новосибирск, Красноярск. Самара,

INTER CARGO SERVICE
ҚЎШМА КОРХОНАСИ СОВМЕСТНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ
САМОДАГИ ЮКЛАР УЧУН МАСЪУЛИЯТ ЮКИ
Тошкентдаги телефонлар: 50-40-03, 55-12-68, «Тошкент» аэропортидаги ички телефонлар: 13-58, 13-21, 13-22.
3097

БОШ МУҲАРРИР
Азим СУЮН

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ

Абдулла ОРИПОВ
Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ
Қозоқбой ЙЎЛДОШЕВ
Ислом ШОҒУЛОМОВ
Норбобо ШАКАРОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари)
Алимқул СУЛТОНОВ (бош муҳаррир ўринбосари)
Андрей ОРЛОВ (бош муҳаррир ўринбосари «Голос Узбекистана»)
Бахтиёр ҲАМИДОВ (масъул котиб — «Ўзбекистон овози»)
Валерий ЛАБАРЕШНИХ (масъул котиб — «Голос Узбекистана»)

МУАССИС:

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

БЎЛИМЛАР:

Сиёсат — 133-44-55
Иқтисодиёт — 133-76-04
Маънавият — 133-07-20
Хатлар ва оммавий ишлар — 133-12-56, 136-55-16
Ахборот — 133-12-56
Котибият — 133-21-43
Реклама ва эълонлар 133-47-80, 133-38-55,
Факс — 133-73-43, 133-06-83

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Андижонда — 25-16-16;
Бухорода — 23-51-40;
Гулистонда — 25-16-22;
Жиззахда — 3-29-44;
Навоийда — 3-39-20;
Наманганда — 6-43-43;
Нукусда — 222-70-12;
Самарқандда — 35-20-54;
Тошкентда — 136-53-16;
Урганчда — 226-51-35;
Фарғонада — 26-46-84;
Қаршида — 4-61-35;
Термизда — 3-79-98.

МАНЗИЛИМИЗ:

700000, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ.

Навбатчи
Маъмуржон Қиёмов

Газета «Ўзбекистон овози»нинг компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

Сахифаловчи-дастурчи
Бахтиёр Жуманов

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: *Буюк Турон кўчаси, 41-уй.*

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00004
Газета офсет усулида, А—2 форматида босилди.
Ҳажми 2 босма табоқ.

«Ўзбекистон овози» материалларини кўчириб босиш фақат таҳririят рухсати билан амалга оширилади.

Г — 602

Топшириш вақти -- 21.00.
Топширилди -- 23.10

1 2 3 4 5 6

СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА